

A KÁBÍTÓSZERÜGYI ADATBANK KIALAKÍTÁSÁRA VONATKOZÓ RENDSZERTERV KIDOLGOZÁSA

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

TÁMOGATOTT SZERVEZET
PÁLYÁZATI AZONOSÍTÓ
A BESZÁMOLÓ IDŐPONTJA
A BESZÁMOLÓT KÉSZÍTETTE

VISELKEDÉSKUTATÓ TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.
KAB-KT-07-0029
BUDAPEST, 2008. JÚNIUS 15.
PAKSI BORBÁLA ÉS ARNOLD PETRA

A PROJEKT CÉLJA, RELEVANCIAJA, MÓDSZEREI

A társadalmi jelenségek szinte mindegyikének többféle arculata, és értelmezésének sokféle nézőpontja van. A megismerésükre irányuló különféle törekvések mentén kapott eredmények a jelenségek különböző olvasatait adják. Minden mutató, minden jelzés hordozza valamilyen módon a jelenség valamelyik arculatának az igazságát, s bizonyos szempontból az egyik, más szempontból a másik „igazság”, szemlélet válik érvényesebbé és/vagy fontosabbá. Nincs ez másként a különféle addikciók, így a drogprobléma feltárása kapcsán sem: ahhoz, hogy a kábítószer jelenségnek ne csak egy-egy vetületét ragadjuk meg, s ne egy olvasatot emeljünk a helyzetértelmezés rangjára, a probléma különféle vetületeit megjelenítő, számos indikátor mentén kell tájékozódunk. Ez a komplex helyzetértelmezés nem tartozik a könnyű feladatok közé, különösen akkor, ha egy-egy indikátor mentén is számos, s esetenként adatforrásonként is eltérő torzítással kell számolnunk.¹

Magyarországon a hatvanas évek végétől kezdődően vannak információk drogfogyasztás létezéséről, azonban kezdetben ezek csak jelzésértékű, egyes esetekről tudósító híradások voltak. A hetvenes évektől már készült ugyan néhány vizsgálat, de ezek a kezdeti vizsgálatok még nagyon sok módszertani problémák hordoztak². A drogprobléma megjelenését követő több mint 20 éves időszakra vonatkozóan is csak igen kevés kutatási adattal és statisztikai regisztrátummal rendelkezünk. A kilencvenes évek közepétől azonban az informáltságunk fokozatosan növekedett. Ma már hazánk is részt vesz a nagyobb nemzetközi adatgyűjtési szerveződések munkájában (ESPAD, WHO, EMCDDA stb.), ami lehetővé teszi a hazai adatok nemzetközi kontextusban való értelmezését. Azonban drogfogyasztás különböző indikátorai mentén – sokszor egymástól elszigetelt adatgyűjtési rendszerekben, kutatóműhelyekben – keletkezett adatok, illetve egy-egy indikátorhoz kapcsolódóan párhuzamosan zajló adatgyűjtések együttes, illetve egymás kontextusát jelentő értelmezésére kevés gyakorlati példát látunk.

A drogfogyasztás különböző indikátorai mentén az utóbbi években keletkező adatbázisok másod, illetve meta-elemzésének egyik akadálya lehet, hogy csak a publikált eredmények kapnak nyilvánosságot, az adatbázisok nem. Magyarországon

¹A droghelyzet elemzésének problémáit részletesebben lásd például a következő tanulmányokban:

Hartnoll, R.: A drogproblémák felmérése, alapkövetelmények. *Szenvedélybetegségek*, 1993. 1(5), 324-334.

Hartnoll, R.: *Epidemiological Key-Indicators*. Epidemiological Department, EMCDDA, Lisbon, 1998

Elekes Zs.: Az alkohol- és drogfogyasztás fontosabb indikátorai. In: *Egyes deviáns viselkedési formák fontosabb indikátorai*. Társadalmijelzőszám-füzetek. KSH, Budapest, 2002. 5–28.

Paksi B.: A drogepidemiológia alapjai: a drogfogyasztás elterjedtségének mérése. In: Demetrovics Zs. (szerk): *Addiktológia*, Eötvös Kiadó, Budapest, 2007.

² Paksi B.: A hazai vizsgálatok áttekintése. In: Elekes Zs.: *Magyarországi droghelyzet a kutatások tükrében*. OAI, Budapest. 1993.

Társadalomkutatási Adatbankot jelenleg a TÁRKI üzemeltet³, statisztikai adatokhoz tartalmilag felhasználó függő – bizonyos ételemben interaktív – hozzáférés pedig, a KSH adatbázisrendszerében lehetséges⁴. Ezekben a rendszerekben azonban csak esetlegesen fordulnak elő drogkutatási adatok, illetve részletezett adatelérhetőségek.

A projekt célja egy, a drogfogyasztás különböző indikátorai – illetve esetlegesen a kapcsolódó társadalmi jelenségek indikátorai – mentén keletkezett hazai kutatási adatokat és statisztikai regisztrátumokat tartalmazó adatbank létrehozását, valamint fenntartható működtetését lehetővé tevő rendszerterv megfogalmazása.

A KUTATÁS ILLESZKEDÉSE A NEMZETI STRATÉGIA PRIORITÁSAIHOZ

Egy, a kábítószer-fogyasztással kapcsolatos adatokat/adatbázisokat tartalmazó, a jobb tájékozódást, a helyzetfeltárást/értelmezést a már meglévő adatok/adatbázisok újjászervezésével segítő adatbank – így áttételesen az ennek tervét kidolgozó kutatás – számos ponton kapcsolódik a „Nemzeti Stratégia a kábítószer probléma visszaszorítására” című dokumentumban megfogalmazottakhoz.

A stratégia alapelvei

„Tények elsőbbsége: A Nemzeti Stratégia a tudományos kutatások által feltárt tényekre, és nem vélekedésekre épít.” (Nemzeti Stratégia, 42. oldal).

Rövid távú célok:

„... kutatások kezdeményezése, az elkészült kutatások publikálása, adatszolgáltatási rendszer hatékonyabbá tétele. ... Cél, hogy az adatok a helyi közösség kulcsszemélyi és döntéshozói számára váljanak ismertté.” (Nemzeti Stratégia 54. old.)

Középtávú célok:

„ A közösség számára használható hazai adatok összegyűjtése hozzáférhetővé tétele. Már ma is rendelkezésre állnak ... felmérések. A tapasztalatok szerint azonban ezek a mérőszámok a helyi közvélemény, a helyi szakemberek és döntéshozók előtt nem kellően ismertek. Ezeket ... ismertté kell tenni (... internetes hozzáférhetőség)” (Nemzeti Stratégia 53. old.)

Hosszú távú célok:

„...Adatgyűjtés és a kutatások újjászervezése. ...” (Nemzeti Stratégia 52. old.)

³ <http://www.tarki.hu/hu/services/da/>

⁴A KSH összehasonlítható idősorokat tartalmazó adatköröket tesz közzé az adatbázisban, amelyekből a felhasználó a saját igényei alapján állíthatja össze lekérdezését. Kiválaszthatja, hogy mely statisztikai mutatókat (pl. népesség száma), milyen dimenziók szerint (pl.: régiók/megyék) kíván részletezni. A lekérdezett táblázatot tovább módosíthatja, átszerkesztheti változtatva a dimenziók helyét, módosítva az adatok részletezettségét. A táblázatot letöltheti, de grafikont is készíthet a lekérdezett adatokból.

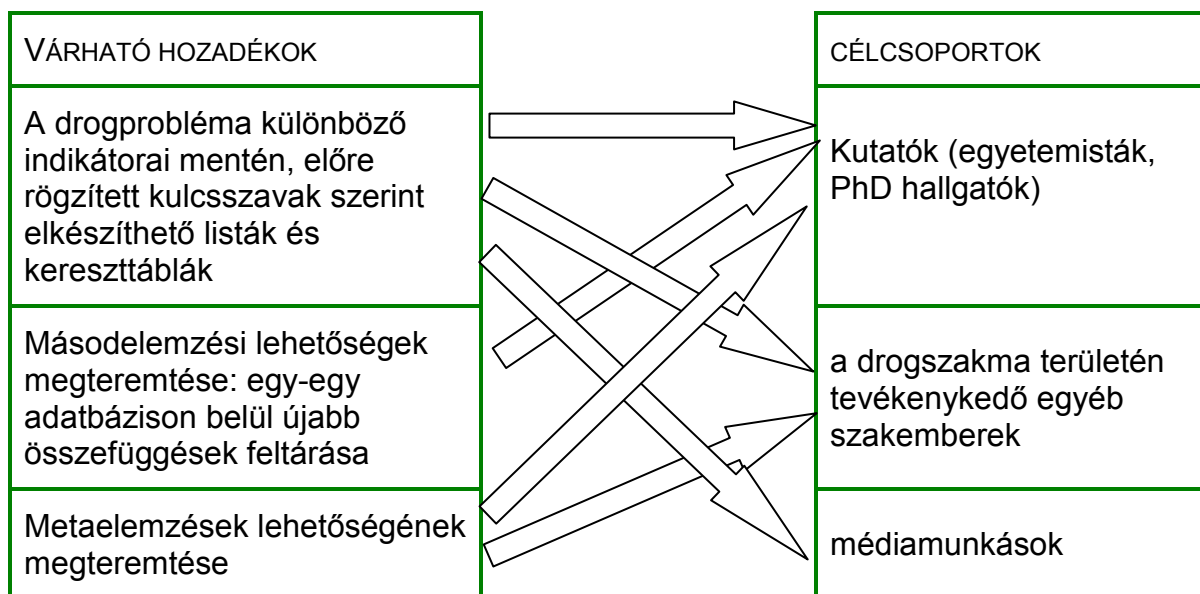
A PROJEKT EREDMÉNYE ÉS HASZNOSÍTHATÓSÁGA A KÜLÖNBÖZŐ CÉLCSOPORTOKBAN

A projekt eredménye egy olyan Kábítószerügyi Adatbank tervének kidolgozása, amely arra törekszik, hogy elősegítse a drogproblémával összefüggő adatok iránt érdeklődő, különféle területeken dolgozó szakemberek hozzáférését a drogprobléma különböző indikátorai mentén rendelkezésre álló adatokhoz/adatbázisokhoz, ezáltal növelje az adatok felhasználásának költséghatékonyságát, a drogproblémával kapcsolatos társadalmi tudatosságot, illetve hozzájáruljon a megalapozott szakpolitikai döntésekhez.

Az Adatbank tervének megfogalmazása során alapvetően három célcsoport típussal számoltunk. Ezek a következők:

- A. a drogproblémával kapcsolatos vizsgálatokat végző kutatók, PhD hallgatók, egyetemi hallgatók
- B. a drogprobléma területén tevékenykedő egyéb (nem kutató) szakemberek (pl. az államigazgatás valamilyen drogproblémához kapcsolódó területén dolgozók, vagy a Kábítószer Egyeztető Fórumok (KEF) munkatársai)
- C. médiamunkások

A projekt megvalósítása során a fenti célcsoportokban az adatbank tervét véleményeztettük, és a felhasználói igényeknek megfelelően alakítottuk ki a végleges változatot. Ennek alapján a Kábítószerügyi Adatbank megvalósulása esetén a projekt várható hozadéka az egyes célcsoportokban a következők:

A fentiekén túlmenően a Kábítószerügyi Adatbank kialakítása az adatok/adatbázisok megfelelő formában történő archiválása és folyamatos karbantartása révén lehetőséget ad arra, hogy a bekerülő adatok a gyorsan változó számítástechnikai/informatikai környezetben évtizedek múlva is hozzáférhetők legyenek kutatók és drogadatok iránt érdeklődők számára. Ez azért különösen fontos

hozadéka az adattárnak, mert a hazai drogkutatások rövid múltja egyelőre még nem teszi lehetővé a drogfogyasztási trendek érvényes magyarázó modelljeinek kidolgozását.

A PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

Ahhoz, hogy a tervezett adatbank létrehozható, és fenntartható legyen – értve ez alatt nem csak a pénzügyi és informatikai fenntarthatóságot, hanem a folyamatos használatot/hasznosulást is – a lehetőségek, és az esetlegesen felmerülő korlátok tekintetében több szempontú – az érintett humánerőforrásra, adatbázisokra, informatikai háttérre kiterjedő – vizsgálatok elvégzését láttuk szükségesnek. Az elvégzett munkafázisok és az alkalmazott módszerek a következők voltak:

- i. A tervezett Adatbank potenciális adatszolgáltatói körének, valamint bekerülő adatbázisoknak a feltárása.
 - A drogkutatások finanszírozásában érintett szerveződések behatárolása
 - Az adatbankba potenciálisan felvehető adatbázisok várható számának és főbb jellemzőinek meghatározása.
 - A tervezett adatbankban adatszolgáltatói oldalról potenciálisan érintett kutatóhelyek, valamint statisztikai adatgyűjtéssel foglalkozó intézmények azonosítása.
- ii. A más tematikában, de a tervezett adatbankhoz, illetve annak egy-egy szegmenséhez hasonló hazai és nemzetközi adatbankok működésének, és tapasztalatainak tanulmányozása, a jó gyakorlatok, illetve az elkerülendő problémák azonosítása céljából:
 - Más adatbankok működésének tesztelése
 - kulcsszemélyekkel interjúk készítése
 - felhasználói tapasztalatok megismerése
- iii. A tervezett kábítószerügyi adatbank első tervének összeállítása, különös tekintettel az alábbiakra:
 - A bekerülő adatokkal/adatbázisokkal, adatbázis dokumentálással kapcsolatos követelmények
 - A lehetséges felhasználási módok/outputok
 - A kialakítás informatikai háttérére
 - A szakmai, informatikai, és pénzügyi fenntarthatóság kérdéseire
- iv. A tervezett kábítószerügyi adatbank tervének véleményeztetése az adatbank adatszolgáltatói és felhasználói körében – fókuszcsoportos és személyes interjúk, valamint rövid kérdőíves vizsgálat készítése
- v. A Kábítószerügyi Adatbank tervének véglegesítése.

EREDMÉNYEK: A KÁBÍTÓSZERÜGYI ADATBANK KONCEPCIÓJA

A KÁBÍTÓSZERÜGYI ADATBANK CÉLJA

A Kábítószerügyi Adatbank célja a drogfogyasztás különböző indikátorai mentén keletkezett hazai kutatási adatok és statisztikai regisztrátumok hozzáférhetővé tétele.

Alapelve, hogy a drogfogyasztás különböző indikátorai mentén közpénz felhasználásával létrejött adatbázisok (adatgyűjtemények) a köz számára hozzáférhetővé váljanak.

A Kábítószerügyi Adatbank arra törekszik, hogy elősegítse a drogproblémával összefüggő adatok iránt érdeklődő, különféle területeken dolgozó szakemberek (kutatók, a drogszakma területén tevékenykedő nem kutató szakemberek, médiamunkások) hozzáférését a kutatási adatokhoz/adatbázisokhoz, növelje az adatok felhasználásának költséghatékonyságát, a drogproblémával kapcsolatos társadalmi tudatosságot, illetve hozzájáruljon a megalapozott szakpolitikai döntésekhez.

A KÁBÍTÓSZERÜGYI ADATBANK MŰKÖDTETÉSÉNEK SZERVEZTI FELÉPÍTÉSE

A Kábítószerügyi Adatbankot és annak online felületét („portált”) terveink szerint a Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés (TÁRKI) a Budapesti Corvinus Egyetem Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézet Viselkedéskutató Központjával (BCE MKI VK), valamint a Nemzeti Drog Fókuszponttal közösen működteti.

A Kábítószerügyi Adatbank informatikai fenntartását/működtetését a TÁRKI Egyesülés végzi, a szakmai felügyeletet pedig, a közvetlen indikátorok vonatkozásában BCE MKI VK, a közvetett indikátorok tekintetében pedig a Drog Fókuszpont látja el.

A szakmai vezető jelöli ki a begyűjtendő adatbázisok körét, megszervezi a Kábítószerügyi Adatbank érdekeltjeinek együttműködését (szakmai hálózat kiépítése), szakmailag felügyeli a portál kialakítását.

A Kábítószerügyi Adatbank szakmai vezetőjének munkáját 3-5 fős tématanács segíti. A tématanács tagja a TÁRKI Egyesülés kijelölt képviselője, a többi tagot a szakmai vezető, illetve a Kábítószerügyi Adatbank fő támogatója kéri fel.

A Kábítószerügyi Adatbank portál tartalmainak frissítését a tématanácsának tagjai, illetve a tématanács által megbízott közreműködők végzik a Plone szerkesztőségi rendszeren keresztül. A tématanács feladatkörébe tartozik az Adatbank fejlesztéséhez szükséges források felkutatása, pályázatok írása is.

A KÁBÍTÓSZERÜGYI ADATBANKI SZOLGÁLTATÁS FŐ TEVÉKENYSÉG TERÜLETEI

- I. Drogkutatási Adatbank (DA) létrehozása/működtetése, amely a drogfogyasztás közvetlen indikátorai mentén keletkezett mikroadatok (kérdőíves, mintavételből származó kvantitatív adatbázisok) vonatkozásában kiterjed az alábbiakra:
 - A. Akvizíció: a hazai empirikus drogfutatósi adatok (mikroadatok) begyűjtése
 - B. Adatbázisok archiválása
 - C. Az adatbázisok másodelemzésre kész terjesztése (disztribúció)
- II. A Drogprobléma Interaktív Statisztikai Adattárának (DISA) létrehozása/működtetése, ami a feldolgozott mikroadatokra, és a drogfogyasztás közvetett indikátorai mentén keletkezett makroadatokra terjed ki, és az alábbiakat foglalja magában:
 - A. A drogfogyasztás közvetett indikátorai mentén keletkezett makroadatok begyűjtése
 - B. A drogfogyasztás közvetett indikátorai mentén keletkezett makroadatok és a feldolgozott mikroadatok, online megjelenítése táblázatok, ábrák formájában.
- III. Drogproblémával kapcsolatos Tanulmánytár (DT) létrehozása/működtetése:
 - A. A drogfogyasztás közvetlen és közvetett indikátorai mentén keletkezett tanulmányok begyűjtése
 - B. A drogfogyasztás közvetlen és közvetett indikátorai mentén keletkezett tanulmányok strukturált online megjelenítése.

A továbbiakban ezen fő tevékenységterületek mentén részletezzük az Adatbank törekvéseit, az elvégzendő feladatokat, bemutatjuk a korlátokat, és a lehetőségeket.

DROGKUTATÁSI ADATBANK (DA) LÉTREHOZÁSA/MŰKÖDTETÉSE

Adatbázis akvizíció

Az empirikus drogfutatósi adatok begyűjtése során az alábbi szempontokkal kell számolnunk:

- i. Az adatbázisok Drogkutatósi Adatbankba való bekerülése csak a téma kutatóinak együttműködésével valósulhat meg
- ii. A Drogkutatósi Adatbankba az adatbázisok anonimizálaltan kerülhetnek be (Mo-i és az EU adatvédelmi szabályainak betartása) Az adatbázisok

anonimizálását a Drogkutató Adatbank működtetője a letétbe helyező kutatókkal együttműködve végzi el.

iii. Egy adatlapon rögzítésre kerülnek az adatgyűjteményekhez tartozó alapvető információk, melyek az adatbázis alábbi főbb dinamikái mentén való leírását adják:

- + a kutatás címe
- + az adatbázis keletkezésében résztvevő (a kutatás vezetője és munkatársai, az adatbázis tulajdonosa, a kutatást finanszírozó, lebonyolító, az adatfeldolgozást végző) személyek/intézmények adatai
- + az adatgyűjtemény típusa
- + az adatfelvétel időpontja
- + a kutatás témája, részletes leírása
- + a mintavétel és az adatfelvétel jellemzői (mintaválasztás módja, minta nagyság, a minta lefedettség jellemzői, megfigyelési egység, adatfelvételi mód, válaszadási arány, az adatgyűjtés speciális jellemzői)
- + az adatbázison történt módosítások, súlyozás módja,
- + az adatbázis korlátai

Az adatlapon begyűjtött információk biztosítják az adatbankban elhelyezett adatbázisokról egy – az archiválást és az adatbázisok kereshetőségét biztosító – a TÁRKI által kidolgozott a DDI szabvány alapján minősített Dublin Core metaadat-séma létrehozását⁵

- iv. Digitálisan is begyűjtésre kerül a kutatások dokumentációja (kódkönyv, kérdőív, mintaleírás, stb.).
- v. Bekerüléskor az adatgyűjtemények tartalma, logikai konzisztenciája, a változók és a változó címkék helyessége tesztelésre kerül, ami feltételezi a változók felcímkézettőségét, a változóleírások, illetve a változóképzéshez alkalmazott syntaxok megadását.
- vi. Az adatbázisok tulajdonosai letétbehelyező nyilatkozatot adnak, melyben feljogosítják az Adatbankot (illetve annak informatikai üzemeltetőjét, a TÁRKI Egyesületet az adatgyűjtemények megőrzésére és terjesztésére.

Az adatbankba feltöltésre kerülő droggutatósi adatbázisok begyűjtése – mint említettük – csak az adattulajdonosok (a téma kutatóinak, kutatóhelyeinek) folyamatos támogató együttműködésével valósulhat meg. Éppen ezért az adattulajdonosok, azaz a potenciális letétbehelyezők azonosítása, és együttműködő hozzáállása az adatbank kialakításának egyik kulcspontja.

⁵ A meta-adatséma megtalálható a mellékletben.

A drogprobléma vizsgálatával foglalkozó kutatók, kutatóhelyek és letétbe helyezési viszonyulásuk

2000-2005 között a kábítószerügyeket felügyelő tálcá által finanszírozott kutatásokat áttekintve azt mondhatjuk, hogy évente mintegy 15 kutatás zajlik minisztériumi finanszírozással, ebből átlagosan 12 kutatás olyan kérdőíves, mintavételből származó kutatás, melynek eredményeként kvantitatív adatbázis keletkezik.⁶ Egyéb finanszírozással (OKM, OTKA, NKFP, OKK) 2000 és 2008 között további 25 kutatást azonosítottunk, melyekből mintegy 8db volt kvantitatív társadalomtudományi kutatás.⁷ Összességben az adatbank potenciális letétbehelyezőiként jelenleg mintegy 50-60 kutatót/kutatóhelyet sikerült identifíkálnunk.

A drogprobléma vizsgálatával foglalkozó kutatók körében végzett kvalitatív vizsgálatunk (fókuszcsoportos ill. személyes interjúk) tapasztalatai alapján azt mondhatjuk, hogy a drogműködés terén érintett magyarországi kutatóknak jellemzően nincs tapasztalata adatbázisok adatbankba való leadásával kapcsolatban, erre vonatkozóan mindeközéig alacsony motiváltságot mutattak. Mindazonáltal a kutatók nem kifogásolnák az adatbázis adatbankba történő átadását, s hasznos dolognak tartják egy drogműködésrel kapcsolatos adatbank létrehozását. Fontosnak tartják azonban, hogy legyen valamiféle garancia az adatbázisok leadására vonatkozóan, ezzel biztosítva azt, hogy a leadásnak számukra, és mások számára is lesz hozadéka. Az államilag finanszírozott kutatásoknál a finanszírozók erre vonatkozó – a kutatási szerződésben megjelenő – szabályozása biztosítékot jelentene.

A kutatók véleménye szerint a DDI szabvány szerint kidolgozott TÁRKI adatlap jelenlegi formájában hosszúnak és bonyolultnak tűnik, mindazonáltal egyetértés mutatkozik abban, hogy egy standard adatlap kitöltése fontos és megkerülhetetlen, s ha a finanszírozó ezt kötelezővé teszi, akkor biztosított annak kitöltése. Törekedni kellene azonban arra, hogy az adatlap egyszerűbb, áttekinthetőbb és érthetőbb legyen.

Az adatbankba történő kérdőív leadása magyarul nem jelent problémát a kutatók számára. Azon kutatók számára, akik nemzetközi kutatás keretében készítenek kutatásokat, nem jelent problémát a kérdőív angolra fordítása sem, azonban azok, akiknek csak magyarul van meg a kérdőíve, jellemzően csak abban esetben vállallják a kérdőív lefordítását, ha valaki ezt finanszírozza.

⁶ Forrás: NDI, SzIP adatgyűjtés, 2008.

⁷ A nem minisztériumi forrásból megvalósult kutatásokra vonatkozó adat csak becslés érték. Jelen projekt során csak áttekintettük az elérhető kutatásokat, nem végeztünk a kutatások teljes körére, és tartalmára vonatkozó szisztematikus adatgyűjtést. Az erre vonatkozó folyamatos és szisztematikus adatgyűjtés – mint már korábban említettük – az Adatbank szakmai vezetőjének, illetve az általa megbízott közreműködőknek a feladata.

Az adatbázis manipulációk közül az adatbázis anonimizálását szinte minden kutató biztosítani tudja. A többi adatbázis manipulációs feladat (felcímkézés, képzett alapvető célváltozó, képzett alapváltozók syntaxának leadása) elvégzése során a reális határidő, a megrendelő elvárása, a pluszmunka finanszírozása látszik olyan tényezőknél, melyek mellett biztosítható a kutatási adatok megfelelő minőségű begyűjtése.

Az adatbázis adatbankba történő leadásának reális időpontjának meghatározása során nem csak az elvégzendő munkákat, hanem a publikálások átfutási idejét szükséges figyelembe venni.

Javaslatok a drogprobléma vizsgálatával kapcsolatos kutatási adatbázisok akvizíciójának megvalósítására:

Tekintettel arra, hogy adatbázisok begyűjtése a téma kutatóinak, kutató helyeinek együttműködésével valósulhat meg, az adatbank fenntartóinak feladata, hogy az adattulajdonosokat meggyőzze arról, hogy a kutatóközösség érdeke a digitális kutatási adatok hosszú távú megőrzése, és hozzáférhetővé tétele.

- i. Mivel jelenleg az adatbázisok leadásának a droggutatók területén dolgozó kutatók körében nincs kialakult gyakorlata/hagyománya, továbbá mert az adatbázisok leadásának általános gyakorlattá válása húzóerőt jelent a kutatók számára, az adatbank akvizíciós tevékenységének sikeressége érdekében szükségesnek tartjuk az érdekeltek bevonásának, együttműködésének ösztönzését:

- A már létrejött (korábbi) kutatási adatok akvizíciójának előmozdítása érdekében szükségesnek tartjuk, hogy az adatbázisok adatbankban való leadásának költségét az adatbank létrehozója – a tématanácson keresztül – finanszírozza.
- A jövőbeni kutatási adatok akvizíciójának folyamatossá tételének segítésére célszerűnek látjuk, hogy a droggügyekért felelős minisztérium által támogatott (vagy esetleg általában a közpénzből finanszírozott) kutatások esetében az adatbázis leadási kötelezettséget a finanszírozó a kutatási szerződésekbe beépítse.

Tekintettel arra, hogy kutatások dokumentálásának bizonyos elemei (angol nyelvű kérdőív, változóleírás), illetve az Adatbankba való leadáshoz szükséges adatmanipulációs feladatok (változók mások számára is érthető felcímkézése, változódefiniálás) elvégzése a kutatók számára többletmunkát jelent, a jövőbeni kutatások esetében javasoljuk az ezzel kapcsolatos feladatok költségeinek beépítését a kutatások finanszírozásába.

- ii. Szükségesnek látszik a kutatások leírási standarjainak, a DDI szabvány szerint kidolgozott TÁRKI adatlapnak – a letétbehelyezők bevonásával való – átgondolása. Törekedni kell arra, hogy az adatlap egyszerűbb, áttekinthetőbb és érthetőbb legyen, figyelembe véve természetesen azt, hogy a DDI szabvány biztosítja a nemzetközi adatbankokba való bekerülés lehetőségét.
- iii. Az adatbázis adatbankba történő leadásának reálisan – az elvégzendő munkák, és a publikálások átfutási idejének figyelembevételével – 1,5-2 éves határidő megállapítását tartjuk célszerűnek.

Adatbázisok archiválása

Az adatbázisok archiválását a Drogkutatási Adatbank – TÁRKI Társadalomtudományi Adatbankban alkalmazott metodika szerint – a létező nemzetközi sztenderdeknek megfelelően végzi el.

- A Drogkutatási Adatbank SPSS portábilis (*.por) és CSV (comma separated values) formátumban őrzi meg az adatbázisokat. Ez utóbbi formátum biztosítja, hogy az adatbázisok platform-független módon, hosszútávon is hozzáférhetők lesznek a technológiai fejlődés során.
- Ellenőrzésre kerül az adatbankba bekerülő adatgyűjtemények tartalma, logikai konzisztenciája, a változók és a változó-címkék helyessége.
- Az akvizíció során az egyes adatbázisokról az ún. Adatlap segítségével begyűjtött alapvető információk (lásd az akvizícióval foglalkozó részben) az archiválás során DDI szabvány (Data Documentation Initiative⁸) szerinti metaadatokal kerülnek rögzítésre, és bekerülnek a TÁRKI Adatbank online katalógusába.
- Az adatbázisokon és a hozzájuk tartozó metaadatokon túlmenően az adatbank őrzi a kutatások digitálisan begyűjtött dokumentációját is (kódkönyv, kérdőív, mintaleírás, stb.).

Az adatbázisok fenti metodikának megfelelő archiválása biztosítja egyrészt az adatbázisok kereshetőségét, másrészt azt, hogy az adatbankban elhelyezett adatbázisokat mindenkor, a statisztikai elemzésre általában alkalmazott szoftverek bármelyike (pl. SPSS, SAS, STATA, R, MS Excel, stb) segítségével elemezni lehessen.

⁸ A szabvány részleteit lásd a DDI Alliance honlapján <http://www.icpsr.umich.edu/DDI/>. A TÁRKI a DDI szabvány alapján minősített Dublin Core metaadatsémát (qdc-t) dolgozott ki az adatgyűjtemények leírására az NDA program keretében 2003 folyamán. A meta-adatséma megtalálható a mellékletben.

Adatbázisok terjesztése

A Kábítószerügyi Adatbankba bekerült adatbázisok tulajdonosai letétbe helyező nyilatkozatot adnak⁹, melyben feljogosítják a TÁRKI Adatbankot az adatgyűjtemények megőrzésére és terjesztésére.

A Kábítószerügyi Adatbankban elhelyezett adatbázisok terjesztés

- I. A Kábítószerügyi Adatbankban elhelyezett adatbázisokról rögzített metadatok bekerülnek a TÁRKI Adatbank online katalógusába és azon keresztül a Nemzeti Digitális Adattár (NDA) rendszerébe (<http://www.nda.hu>).
- II. Opcionálisan a metaadatok feldolgozhatók a NESSTAR (Networked Social Science Tools and Resources) adatbanki szoftver segítségével is. A NESSTAR rendszer (<http://www.nesstar.com/>) ismertetését lásd a mellékletben.

Az adatgyűjteményhez való hozzáférésére vagy annak használatára, felhasználási céljára vonatkozóan az adatgyűjtemény letétbe helyezője vagy terjesztője terjesztési korlátozások határozhat meg (lásd: letéti nyilatkozat).

Az adatbázisok terjesztése során a letétbehelyezők számára (a fókuszcsoporthoz és személyes interjúk alapján) a záradékolási idő (a jelenlegi gyakorlat szerint maximum 5 év) mellett biztosítani kell, hogy feltételként szabhatják meg az adatbankban elhelyezett adatbázisokból való publikációs előjog bizonyos ideig való megtartását is.

A Kábítószerügyi Adatbank felhasználói nyilatkoznak, hogy a tudományos kutatások felhasználása során betartják a magyarországi és az EU adatvédelmi szabályait. Az adatfelhasználó a Kábítószerügyi Adatbank állományából készített másodelemzéseiben minden esetben köteles hivatkozni az adatgyűjtemények forrására, kutatásvezetőjére és tulajdonosára (letétbe helyezőjére).

A DROGPROBLÉMA INTERAKTÍV STATISZTIKAI ADATTÁRÁNAK (DISA) LÉTREHOZÁSA/MŰKÖDTETÉSE

A drogfogyasztás közvetett indikátorai mentén keletkezett makroadatok begyűjtése

A drogprobléma közvetett indikátorait azok a statisztikai adatok, intézményi nyilvántartások képezik, melyek nem közvetlenül a vizsgált jelenségről adnak információt, de azzal valamilyen – elvileg – meghatározható kapcsolatban állnak, s ezáltal a vizsgált jelenség becsléséhez kiindulópontként szolgálhatnak.

⁹ A TÁRKI Egyesülés által alkalmazott Letéti Nyilatkozat a mellékletben megtalálható.

Nagy előnye ezeknek az adatoknak, hogy különböző intézményesült adatszolgáltatási rendszerekben, a rutin adatgyűjtések során keletkeznek, ezáltal – nagyobb ráfordítás nélkül – biztosított a rendszeres gyűjtésük, tehát folyamatosan informálnak a droghelyzet alakulásáról.

Adatvédelmi okok miatt a közvetett indikátorok mentén rendelkezésre álló adatok gyűjtése és megjelenítése a Kábítószerügyi Adatbankban csak makroadatok formájában lehetséges.

A leggyakrabban alkalmazott indikátorok: a drogfogyasztás miatt kezelt betegekhez kapcsolódó adatok, a hepatitis-, illetve a HIV- és az AIDS-megbetegedések elterjedtsége, a drogokkal kapcsolatos halálozások, a rendőrségi letartóztatások, valamint a törvényszéki statisztikák, a kábítószer-lefoglalások, a tiltott drogok tisztaságára és árára vonatkozó adatok.

Természetesen ezeknek a makroadatoknak az Adatbankban való begyűjtése is csak az adattulajdonosok – az adatgyűjtésért felelős intézményeknek, illetve azok vezetőinek – a támogató együttműködésével valósulhat meg. Az Adatbank tervének összeállítása során a közvetett indikátorokat gyűjtő intézmények felelős munkatársaival készített szakértői interjúk alapján az alábbi indikátorokra vonatkozóan bírnak az adattulajdonos intézmények támogató nyilatkozatát:

- I. Fertőző betegségek: Országos Epidemiológiai Központ (Dr. Csohán Ágnes) – szóbeli nyilatkozat
- II. Kábítószer bűnözés: Legfőbb Ügyészség, Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztály (Dr. Nagy Tibor Főosztályvezető ügyész) – írásbeli nyilatkozat (lásd a mellékletben)
- III. Kezelés-ellátás (TDI): Országos Szakmai Módszertani Központ (Dr. Koós Tamás) – szóbeli nyilatkozat
- IV. Kábítószerpiac: Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet (Dr. Nagy Gábor) – szóbeli nyilatkozat
- V. Halálozás: Országos Szakmai Módszertani Központ (Dr. Koós Tamás) – szóbeli nyilatkozat¹⁰

A drogfogyasztás közvetett indikátorainak általában jelentkező módszertani problémái¹¹, illetve a hazai adatgyűjtési rendszer jelenlegi anomáliái miatt¹² egyelőre

¹⁰ TDI halálozási modul – idén csak budapesti adatok állnak rendelkezésre, de a jövő évtől országos adatgyűjtés történik.

¹¹ Az Európa Tanács Pompidou-csoportja a nyolcvanas évektől, a Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelő Központja (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction - EMCDDA) pedig a kilencvenes évektől kezdődően elemzi a drogfogyasztás becslése során alkalmazott fontosabb indikátorok megbízhatóságát és érvényességét.

meglehetősen szűk azon közvetett indikátorok köre, melyek esetében a rendelkezésre álló adatok a nemzetközi standardokat kielégítik. Így a közvetett indikátorok visszamenőleges gyűjtése tekintetében a közvetett indikátoroknak az Adattárban való gyűjtéséért felelős Nemzeti Drog Fókuszpont és az adattulajdonosok egyeztetését követő szakmai terv kidolgozása szükséges.

Interaktív (online) statisztika adattár kialakítása

Az Online Adattár – terveink szerint – a drogfogyasztás közvetlen és közvetett indikátorai mentén az összesített adatok különféle szempontok szerinti megjelenítésére nyújt lehetőséget.

Az adatok megjelenítése – a felhasználók igényeinek megfelelően – kétféle módon történik:

- egyrészt táblázatos formában
- másrészt grafikus formában (területi adatok esetén térképen).

A megjelenített adatok – az adatok megértését és szakszerű felhasználását biztosítandó – minden esetben a következő információk kísérik:

- a táblában/ábrán látható adatok rövid (néhány soros) szöveges értelmezése
- a táblán/ábrán megjelenített adatok forrásának megadása
- fogalmi magyarázatok
- módszertani útmutató
- a táblában/ábrán szereplő adatokhoz kapcsolódó publikációk, elemzések megjelenítése (közvetlenül, vagy linkeléssel)

Az egyes indikátorok esetén a megjelenítés szempontjai eltérőek lehetnek, de a legtöbb indikátor esetében – a potenciális felhasználók igényeit, és az egyes indikátorok tartalmi és módszertani lehetőségeit egyaránt figyelembe véve – a Kábítószerügyi Adatbank törekszik az adatok alábbi háttérváltozók mentén való megjelentetésére:

- a drogfogyasztás szerkezetűje
- droghasználat társadalmi mintázódását leképező keresztösszefüggések (életkor, nem, urbanizációs mintázat)
- illetve a helyi drogstratégiák helyzetadekvátságát elősegítő regionális eloszlások

¹² Az indikátorok hazai alkalmazásának sajátosságait összefoglalja: Paksi B.: A drogepidemiológia alapjai: a drogfogyasztás elterjedtségének mérése. In: Demetrovics Zs. (szerk): Az addiktológia alapjai I., Eötvös Kiadó, Budapest, 2007. (229-253)

A feldolgozott mikroadatok online megjelenítése

A feldolgozott mikroadatokról online megjelenítésre kerülő ábrák illetve táblázatok alapját a Drogkutatási Adatbankba leadott adatbázisok jelentik.

Az Online Adattár kialakítása a közvetett indikátorok esetében a <http://www.tarsadalomkutatas.hu/>¹³ mintájára de – a várható felhasználók igényeinek megfelelően – a táblákhoz/ábrákhoz kapcsolt értelmezések, a módszertani, fogalmi magyarázatok megjelenítésével történik.¹⁴

A DISA közvetlen indikátorokra vonatkozó felületén a felhasználó a saját igényei alapján maga állíthatja össze lekérdezését, s szerkesztheti statisztikai táblát vagy grafikont. Ez a következő lépésekből áll:

- A kívánt adatkör kiválasztása
- Az adatkörön belül a kívánt kutatás kiválasztása
- A dimenziók kiválasztása
- A megjelenítés formájának (ábra vagy táblázat) kiválasztása
- Az ábra/táblázat megjelenítése

Drogkutatási Adatbankba leadandó adatbázisokból a DISA felületén megjelenő ábrák/táblák mögötti tartalmi táblázatok elkészítése az adatelhelyező feladata. A közvetett indikátorok mentén a táblákhoz tartozó szöveges értelmezések, fogalmi magyarázatok és módszertani útmutatók összeállítása az adatbankba bekerülő adatbázisok szakmai felügyeletét ellátó intézet (BCE MKI VK) és a letétbe helyezők együttműködésével történik.

A Drogkutatási Adatbankba leadandó adatbázisokból az Adattár számára készülő táblák elkészítését az általunk megkérdezett kutatók egybehangzóan vállalják.

A táblázások elkészítésének határideje – a fókuszcsoportos és egyéni interjúk tapasztalatai alapján – megegyezhet a kutatási zárótanulmány leadási határidejével, tehát ezen a felületen relatíve friss alapadatok tudnak megjelenni egy-egy kutatásról. Ez azért is különösen fontos, mert a Drogkutatási Adatbankba bekerülő adatbázisok csak késleltetetten tudnak nyilvánosságra kerülni (lásd az akvizícióval, és az adatbázisok terjesztésével foglalkozó részben), ugyanakkor a felhasználók bizonyos

¹³ A www.tarsadalomkutatas.hu portált a TÁRKI Társadalomkutató Intézet Zrt. fejlesztette és működteti együttműködésben a Magyar Szociológiai Társasággal (MSZT) és a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Kutatóintézetével. A fejlesztést a Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP) Információs társadalom és gazdaságfejlesztés előirányzat támogatta.

Az ún. TÁR-TÉR projekt szakmai irányítótestületének tagjai: Örkény Antal (MSZT), Tibori Tímea, Kovács Éva (Szociológiai Kutatóintézet), Tamás Pál (Szociológiai Kutatóintézet), Kolosi Tamás (TÁRKI Zrt.), Tóth István György (TÁRKI Zrt.)

Projektvezető: Fábián Zoltán

A tarsadalomkutatas.hu célja magyarországi társadalomkutatás eredményeinek bemutatása, valamint elősegíteni az eredmények és a hazai kutatási kapacitások piaci hasznosítását az érdekeltek lehető legszélesebb körében.

¹⁴ A mellékletben megtalálható egy lekérdezés végigvitele a tarsadalomkutatas.hu oldalon.

csoportjai (kábitószérügyi médiaszakemberek) számára csak a friss adatok képeznek értéket, ezek hiányában más – kevésbé megbízható, vagy esetleges – adatforrások használatára kényszerülnek.

A drogfogyasztás közvetett indikátorai mentén keletkezett makroadatok online megjelenítése

Az Online Adattár (DISA) közvetett indikátor típusokra vonatkozó felülete indikátor típusok szerint, a fentiekben bemutatott – illetve a későbbiekben esetleg tovább finomított – háttérváltozó struktúra mentén előre elkészített táblák segítségével, de ugyanakkor interaktív módon elégíti ki a felhasználók szükségleteit.

Az Online Adattár kialakítása a közvetett indikátorok esetében a KSH stADAT tájékoztatási adatbázis mintájára,¹⁵ de a táblákhoz/ábrákhoz kapcsolt kísérő információk (a módszertani, fogalmi magyarázatok és kapcsolódó publikációk), valamint az adatok formai megjelenítése, és az oldal átláthatósága tekintetében a felhasználók igényeinek jobb kielégítésével történik.¹⁶

A DISA közvetett indikátorokra vonatkozó felülete összehasonlítható adatköröket tesz közzé, ezekből a felhasználó a saját igényei alapján maga állíthatja össze lekérdezését, s szerkesztheti statisztikai táblát vagy grafikont. Ez a következő lépésekből áll:

- A kívánt adatkör kiválasztása.
- A mutatók kiválasztása.
- A dimenziók kiválasztása.
- A statisztikai táblázat megjelenítése.
- A megjelenített táblázat átalakítása, testre szabása.

A lekérdezések háttérében a különböző közvetett indikátorok mentén keletkezett makroadatokból előre elkészített táblák állnak. Az egyes indikátorokhoz tartozó táblázatok tartalmi elkészítése az adatelhelyező (indikátorgazda intézmények) feladata.

A közvetett indikátorok mentén a táblákhoz tartozó szöveges értelmezések, fogalmi magyarázatok és módszertani útmutatók összeállítása az indikátorok módszertani problémákkal terhelt volta miatt¹⁷ különösen nagy körültekintést igényel. Számolnunk

¹⁵ A stADAT-rendszer olyan folyamatosan bővülő tábla-rendszer, mely a felhasználók széles körének adatigényeit elégíti ki kész táblák formájában. A Központi Statisztikai Hivatal a felhasználók könnyebb tájékozódása érdekében 2007-től összefoglaló adatgyűjteményeinek (évkönyvek, zsebkönyvek, stADAT-táblák, tájékoztatási adatbázis) témastruktúráját egységesíti.

(http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,111393&_dad=portal&_schema=PORTAL)

¹⁶ A mellékletben megtalálható egy lekérdezés végig vitele a stADAT tájékoztatási adatbázisban.

¹⁷ Mint említettük, a EMCDDA folyamatosan elemzi a drogfogyasztás becslése során alkalmazott fontosabb indikátorok megbízhatóságát és érvényességét. Az indikátorok hazai alkalmazásának sajátosságait pedig összefoglalja: Paksi B.: A drogepidemiológia alapjai: a drogfogyasztás

kell ugyanis azzal, hogy a különböző indikátorok tartalmának, és a benne rejlő hibaforrásoknak az ismerete, és az értelmezésük során ezeknek a figyelembevétele nélkül az egyes indikátorok könnyen a helyzet téves értelmezéséhez vezethetnek. A közvetett indikátorokban megjelenő tendenciák értelmezése, a fogalmi magyarázatok és módszertani útmutatók összeállítása a DISA szakmai felügyeletét ellátó intézet (Nemzeti Drog Fókuszpont) és a letétbe helyezők együttműködésével történik, az indikátorok problémái mellett szem előtt tartva, hogy minden mutató, minden jelzés hordozza – vagy hordozhatja – valamilyen módon a drogprobléma valamelyik arculatának az igazságát.

TANULMÁNYTÁR KIALAKÍTÁSA

A tanulmánytár a drogprobléma tudományos szakirodalmának minél szélesebb körű megjelenítésére törekszik. Gyűjtési területe terveink szerint az alábbi területekre terjed ki:

- Tartalmazza egyrészt a drogprobléma közvetlen indikátorai mentén keletkezett, a Drogkutatói Adatbankba leadott adatbázisokhoz tartozó kutatási beszámolókat, és törekszik az azokból született további publikációk folyamatos megjelenítésére is. Ez nem csak az adatbázis tulajdonosok által jegyzett publikációkat jelenti, hanem mindazokat a publikációkat is, melyek az adatbankban szereplő adatbázisok felhasználásával készültek.
- Kiterjed a közvetlen indikátorok mentén született kvalitatív kutatási beszámolókra és további publikációkra.
- Gyűjti az Interaktív statisztikai adattárban szereplő közvetett indikátorok mentén született szakmai közleményeket.
- Továbbá megjeleníti a drogprevenció valamint a drogfogyasztás társadalmi költségei témában született mérvadó tudományos publikációkat is.

A kvalitatív és kvantitatív kutatások záró tanulmányainak átadásával, illetve publikációinak adatbankban történő megjelenítésével és állandó frissítésével egyhangúan egyetértettek a potenciális letétbehelyezők. A tanulmányok/publikációk megjelenítését és frissítését az adattulajdonosok az publikációs előjog miatt is fontosnak tartják.

A kvalitatív vizsgálatokban résztvevő – különböző célcsoportba tartozó – felhasználók – a táblák, grafikonok alatti magyarázathoz, rövid értelmezésekhez hasonlóan – fontosnak tartják a megjelenített adatokhoz tartozó tanulmányok elérhetőségét is.

KÁBÍTÓSZERÜGYI PORTÁL MEGJELENÉSE

A Kábítószerügyi portált célszerű saját domain név alatt (pl. www.drogadatok.hu) kialakítani. A portál megvalósítása során nyílt forráskódú (open source) szoftvereket használunk fel. Az egyik szóba jöhető alternatíva a PLONE (www.plone.org) tartalomkezelő rendszer, amelyet a TÁRKI Adatbank újabban használ. A plone szerkesztőségi rendszere képes többszintű jogosultságokkal menedzselni az online publikációs folyamatot és a portál felhasználóit is képes eltérő jogosultságokkal autentikálni, tehát például a látogatók közül azonosítani a regisztrált felhasználókat, akik például jogosultak adatbázisok letöltésére.

A kábítószerügyi adatbank tervezett felépítése:

- Nyitó oldal, bemutatkozás
- Drogkutatási Adatbank, online katalógus/NESSTAR böngésző (DA)
- Online adattár (DISA)
- Tanulmánytár
- Drogkutatási network (kutatók/partnerek listája)
- Hírlevél

A portál megjelenése tekintetében a felhasználói igények között megfogalmazódott, hogy a honlap fő elemei mentén a keresési és a belépési lehetőségeket, így az Online Adattár illetve a Tanulmánytár keresőjét vagy Drogkutatási Adatbank beléptetését célszerű a főoldalon, jól látható helyen (az F alakban) feltüntetni.

A tábláknál, grafikonoknál nyomtatóbarát verzióra is szükség van, illetve célszerű a táblákat, grafikonokat oly módon kialakítani, hogy azok (a bennük szereplő adatok levédése mellett) szerkeszthetők legyenek, ezzel megkönnyítve a felhasználó munkáját.

Tekintettel arra, hogy a Kábítószerügyi Adatbank, ezen belül a kutatók/kutatóhelyek együttműködésére építő Drogkutatási Adatbank fenntartható működtetése szempontjából alapvető, hogy az adatelhelyezők is érzékeljék az adatbank működésének hozadékait, fontosnak tartjuk, hogy a DA valamint a DISA adattulajdonosai, és portál regisztrált felhasználói értesítést kapjanak az új kutatások/adatok/tanulmányok adatbankba való beérkezéséről (hírlevél funkció).

A hírlevél funkció emellett – a network funkcióhoz hasonlóan – direkt módon segíti a területen dolgozók közötti információáramlást, ezáltal növelve a kábítószer probléma területén keletkező információk felhasználásának költséghatékonyságát.

Mellékletek

- I. LEÍRÁS A TÁRSADALOMKUTATÁSI INFORMATIKAI EGYESÜLÉSRŐL (A TÁRKI-RÓL)**
- II. NESSTAR LEÍRÁSA**
- III. TÁRKI ADATBANK LETÉTI NYILATKOZAT ÉS ADATLAP**
- IV. TÁRKI ÁLTAL ALKALMAZOTT, A DDI SZABVÁNYAK MEGFELELŐ META-ADATSÉMA**
- V. KVALITATÍV VIZSGÁLAT AZ ADATSZOLGÁLTATÓK ÉS ADATBANK POTENCIÁLIS FELHASZNÁLÓI KÖRÉBEN**
- VI. KVANTITATÍV VIZSGÁLAT AZ ADATSZOLGÁLTATÓK ÉS ADATBANK POTENCIÁLIS FELHASZNÁLÓI KÖRÉBEN**
- VII. A KVALITATÍV VIZSGÁLATOK SORÁN ALKALMAZOTT VEZÉRFONALAK**
- VIII. A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG, SZÁMÍTÁSTECHNIKA-ALKALMAZÁSI ÉS INFORMÁCIÓS FŐOSZTÁLY TÁMOGATÓ NYILATKOZATA**
- IX. A TARSADALOMKUTATAS.HU FELÜLETÉNEK BEMUTATÁSA**
- X. A KSH sTADAT TÁJÉKOZTATÁSI ADATBÁZIS FELÜLETÉNEK BEMUTATÁSA**

LEÍRÁS A TÁRSADALOMKUTATÁSI INFORMATIKAI EGYESÜLÉSRŐL (A TÁRKI-RÓL)

A Társadalomkutatási Informatikai Egyesület (TÁRKI) 1985-ben alapították Kolosi Tamás szociológus kezdeményezésére. Tagintézményei magyarországi oktatási felsőfokú oktatási intézmények (egyetemek, főiskolák) és magyarországi kutatóintézetek. A TÁRKI Egyesülés non-profit intézet: tevékenységébe tartozik a magyarországi Társadalomtudományi Adatbank és az Andorka Rudolf Könyvtár működtetése. A TÁRKI Egyesülés a TÁRKI Csoport tagja. Tagintézmények:

- Corvinus Egyetem, Budapest
- Debreceni Egyetem
- Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Központi Statisztikai Hivatal
- MTA Politikatudományi Intézet
- MTA Szociológiai Intézet
- Nemzeti Szakképzési Intézet
- Nyíregyházi Főiskola
- Szegedi Egyetem
- TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt.

Az Adatbank több mint 700 másodelemzésre kész, kutatási adatbázist archivált.

Az Egyesülés megalakulásától kezdve hangsúlyt helyezett arra, hogy szoros kapcsolatot alakítson ki a jelentősebb társadalomtudományi adatbankokkal. Jelenleg három nemzetközi adatszervezetnek vagyunk a tagjai: az IFDO-nak (International Federation of Data Organizations), a CESSDA-nak (Council of European Social Science Data Archives – www.cessda.org), és az ICPSR-nak, mely szervezetek tagjai közötti ingyenes adatcsere-szolgáltatás lehetővé teszi a külföldi adatbankokban tárolt kutatásokhoz való hozzáférést.

A TÁRKI Adatbank Magyarországon az egyetlen nyilvános társadalomkutatási adatarchívum, amely empirikus társadalomkutatási adatbázisokat, gyűjt, tárol és terjeszt digitálisan a hazai és nemzetközi kutatói és oktatói közösség körében.

A TÁRKI Adatbank feladatai:

- I. Hazai és nemzetközi empirikus társadalomkutatási adatok megőrzése digitális formában;
- II. Hozzáférést biztosítani az adatokhoz a jelen és a jövő generációk számára lépést tartva az adattárolás terén bekövetkező technológiai változásokkal;
- III. Az archivált adatbázisok terjesztése a hazai és nemzetközi tudományos közösségekben;

- IV. A költség-hatékony adatbázis-használat serkentése a másodelemzések lehetővé tétele révén;

Amit tudni érdemes a TÁRKI Adatbankról

- A TÁRKI Adatbank állományába és gyűjtési körébe empirikus társadalomkutatási adatbázisok (adatgyűjtemények) tartoznak.
- Ezek az adatgyűjtemények faktografikus (számokat tartalmazó) adatbázisok.
- Az adatgyűjtemények többsége felmérésből származó ún. survey adatbázis, de az állományban szerepelnek más típusú faktografikus adatgyűjtemények is (pl. történelmi statisztikák, népszámlálási adatok, stb.)
- Az adatgyűjteményeket tárolása digitális formátumban történik, SPSS formátumban, illetve platform-független formátumban.
- A személyes adatokat is tartalmazó adatgyűjtemények anonimizáltan kerülnek be az állományba.
- Az Adatbank felhasználóinak rendelkezniük kell az adatgyűjtemények elemzéséhez szükséges statisztikai szoftverekkel és ismeretekkel.
- Az adatgyűjtemények általában magyar nyelven – és kisebb hányadban pedig angolul – vannak dokumentálva.
- TÁRKI Adatbank NESSTAR változata kidolgozás alatt van. Lásd: demo: <http://www.tarki.hu:8088/webview/>

NESSTAR LEÍRÁSA

A Nesstar (Networked Social Science Tools and Resources) rendszer egy széles körben használt adatpublikáló és online elemzések készítésére alkalmas programcsomag. A Nesstar rendszert a Norvég Társadalomtudományi Adatbank fejlesztette ki, abból a célból, hogy a kutatási eredményeket, részeredményeket, dokumentumokat az interneten keresztül is elérhetővé, újrafelhasználhatóvá lehessen tenni.

A Nesstar rendszer az adatbázisokat a Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés által biztosított Nesstar Serveren tárolja, innen éri el a felhasználó oldali kliens program (Nesstar Webview) a dokumentációt és az adatbázist. A Nesstar Webview segítségével a felhasználó megtekintheti, illetve letöltheti a dokumentációt, valamint a regisztrált felhasználóknak lehetőségük van az adatbázis letöltésére, vagy on-line elemzések, táblázatok készítésére.

A Nesstar rendszer lehetővé teszi

- az adatbázis és a hozzá tartozó dokumentációk megfelelő tárolását és rendezését
- az adatbázisok on-line publikálását
- a legfontosabb on-line elemzések készítését
- letölthetővé teszi az adatbázisokat.

A Nesstar elérhetőségei:

- NESSTAR oldala: <http://www.nesstar.com/>
- Nesstar demo weboldal: <http://nesstar.essex.ac.uk/webview/>
- További példa a NESSTAR működésére – European Social Survey: <http://ess.nsd.uib.no/webview/index.jsp>

TÁRKI Adatbank Letéti Nyilatkozat és Adatlap

TÁRKI Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés
Adatbank és Informatikai Osztály
H- 1112 Budapest, Budaörsi út 45.
Tel: (36 1) 309-7693
Fax: (36 1) 309-7666
E-mail: tarki@tarki.hu
Web: <http://www.tarki.hu>

A letéti nyilatkozat aláírásával lehetővé teszi a Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés (TÁRKI) Adatbankja számára azt, hogy az adatgyűjteményt (elektronikus adatbázist) a TÁRKI Adatbankja archiválja és terjessze az Ön által megjelölt feltételekkel. Az Ön által letétbe helyezett adatbázis hivatkozása szerepelni fog az Adatbank rendszeresen megjelenő katalógusában és elektronikus adatbázisában. Az adathozzáférési feltételeket (kategóriákat) a Letéti Nyilatkozat szövege tartalmazza.

Az űrlapon az archiváláshoz és dokumentáláshoz szükséges azon alapvető információk megadását kérjük Öntől – avagy a kutatás szakmai vezetőjétől – melyek lehetővé teszik az adatgyűjtemény másodlagos felhasználását. Töltse ki értelemszerűen az űrlapot, és adjon át minden olyan írott és/vagy elektronikus dokumentációt az Adatbank számára, amely az adatbázis felhasználásához nélkülözhetetlen, vagy az adatbázis felhasználását megkönnyíti. Fáradozását előre is köszönjük, és a kitöltéshez kollégáink készségesen segítséget nyújtanak Önnek, amennyiben igényli ezt.

A TÁRKI Adatbank a maga részéről kijelenti, hogy az itt letétbe helyezett adatgyűjteménynek csak terjesztője (disztribútora), a szerzői és a kapcsolódó jogokkal a Letéti Nyilatkozatot aláíró intézmény vagy természetes személy bír.

Az Adatbank a felhasználók számára csak a letétbe helyező által rendelkezésre bocsátott dokumentáció alapján adhat felhasználói támogatást. Az adatbank felhasználói kötelezettséget vállalnak arra, hogy a felhasznált adatok forrását hivatkozzák, feltüntetik azokban a publikációkban, melyekhez az adatokat felhasználják.

A TÁRKI Adatbankja *non-profit* jellegű, *társadalomtudományi* adatarchívum. Az Adatbank az adatszolgáltatásért csak ún. adathozzáférési díjat számol fel a technikai- és az adminisztratív jellegű költségek ellentételezésére. Az adathozzáférési díj mértékét a TÁRKI Adatbank katalógusa tartalmazza, és az esetleges módosítások a TÁRKI internetes honlapján (www.tarki.hu) megtekinthetők. Az adathozzáférési díjból kedvezmények adhatók a TÁRKI Egyesülés tagintézményei, nemzetközi partnerei (CESSDA, IFDO stb.), tudományos kutatók és oktatók, diákok, valamint közigazgatási szervek számára.

Nyilatkozat

– Hozzájárulok, hogy a TÁRKI Adatbank az adatgyűjteményt terjessze az alább megjelölt felhasználási feltételek mellett: (A kívánt részt kérjük, karikázza be!)

- A** Az adatok korlátozás nélkül szabadon terjeszthetők.
- B** Az adatok csak a magyarországi tudományos kutatóhelyek és közintézmények számára hozzáférhetők.
- C** Az adatok csak a TÁRKI Egyesülés tagszervezetei számára szabadon továbbadhatók.
- D** Az adatok csak az adattulajdonos (letétbe helyező) egyedi engedélyével adhatók ki. (Ilyen minősítés maximum öt évre adható ki, az elsődleges elemzések idejére. Az átsorolás időpontja: _____
új kategória _____ (A / B / C).)

D jelű kutatás esetén, ha nem adott meg időpontot, akkor tudomásul veszi, hogy 5 év múlva a TÁRKI automatikusan A kategóriába sorolja az adatgyűjteményt.

–Kijelentem, hogy az adatgyűjtemény feletti rendelkezéssel mások szerzői jogait nem sértem, és jogom van a TÁRKI Adatbankjában nyilvánosan hozzáférhetővé tenni.

– Az adatállomány nyilvános archiválásra és osztályozásra való előkészítése során minden olyan adatot töröltem, amely közvetlenül azonosíthatná a kutatás alanyait, és megfelelő körültekintéssel jártam el, hogy a gyűjtemény információi alapján a kutatás alanyainak személyazonosságát ne lehessen felfedni. Ezzel eleget teszek az 1992/LXIII. „A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról” szóló törvénynek, előírásait betartottam.

Név: _____

Intézmény: _____

Beosztás: _____

Postacím: _____

Telefon: _____

Fax: _____

E-mail: _____

Dátum: _____

Aláírás: _____

P.H.

Adatlap

1) Az adatgyűjtemény teljes címe

1. a) A kutatás rövid címe

2) A kutatást vezető személy(ek) neve (több kutató esetén névsor szerint)

3) További munkatárs(ak)

4) A kutatás finanszírozója (intézmény / személy)

Finanszírozó	A kutatás támogatási azonosítója

5) Az adatfelvételt lebonyolító intézmény(ek)

5.a) Az adatfeldolgozást végző intézmény(ek) (amennyiben nem egyezik az előzővel)

6) Verziószám és az utolsó módosítás ideje (akkor adja meg, ha ez az adatgyűjtemény javítása, módosítása, kivonata vagy egyéb változata az eredeti kutatásnak)

6.a) A módosítások leírása

7) Az adatgyűjtemény tulajdonosa

8) Az adatgyűjtemény típusa

9) Az adatfelvétel időpontja

10) A kutatás által vizsgált időszak

11) Földrajzi terület, amelyre az adatok vonatkoznak

12) A kutatási főbb témái

13) A kutatás tárgyának részletes leírása

14) A kutatás megfigyelési egységei

15) A mintavétel jellemzői

a) Alapsokaság

b) Mintavételi eljárás (minta típusa, kiválasztás kritériuma)

c) Az adatgyűjtés

d) Válaszadási

16) Adatgyűjtés speciális jellemzői

a) longitudinális és panel kutatások esetén: a sorozat vagy a megismétlés idejének, islelgetességeinek megadása

b) több alminta esetén: alminták száma és

c) több adatfile esetén: kapcsolhatók-e, ha igen, kapcsoló változó megnevezése,

d) több adatfile esetén: az együttes elemzés érvényességére vonatkozó

17) Az adatgyűjteményhez tartozó file-ok rövid leírása (a kiterjesztés és a filenév sorrendjében)

filenév	file méret (byte)	formátum (használathoz szükséges szoftver)

18) Az adatgyűjteményben szereplő adatbázis(ok)

a) esetszáma

b) változószáma

19) Az adatbázis(ok)on súlyozottak-e, ha igen, a súlyváltozó megnevezése

20) Ismert hibák

21) Az adatgyűjteményből származó elsődleges publikációk

22) Kapcsolódó adatgyűjtemények

23) A kutatáshoz mellékelte egyéb (nyomtatott vagy elektronikus) dokumentumok, leírások megnevezése

24) Egyéb megjegyzések

TÁRKI ÁLTAL ALKALMAZOTT, A DDI SZABVÁNYAK MEGFELELŐ META-ADATSÉMA

DDI sorszám	megnevezés	leírás
1.1.1.1	az adatlap teljes címe	Az adatlap teljes hivatalos címe. Megegyezik az adatgyűjtemény címével (2.1.1.1). A teljes cím tartalmazza az adatfölvétel földrajzi hatókörét, az elemzett mintát, illetve a kutatás által lefedett időszakot.
1.1.1.4	az adatlap párhuzamos címe	Az adatlap párhuzamos címe a teljes hivatalos cím (1.1.1.1) angol nyelvre fordított változata.
1.1.1.5 2.1.1.5	Egyedi azonosító	Az adatlapot és az általa leírt adatgyűjteményt egyértelműen azonosító egyedi alfanumerikus karakterlánc.
1.1.2.1	az adatlap archiválásáért felelős személy	Az a személy, aki felelős a jegyzetekkel ellátott dokumentum tényleges és szellemi tartalmáért. Nem egyezik meg az adatgyűjteményért felelős személlyel (2.1.2.1), a kutatás vezetőjével. Nem ismétlődő elem, mindig az adatlap aktuális szellemi tartalmáért felelős személyt jelöli. Családnév, utónév megkülönböztető név alakú.
1.1.3.1	az adatlapot kiadó szervezet	Az a szervezet, amely pénzügyi vagy adminisztratív felelősséggel bír a jegyzetekkel ellátott adatlap létrejöttéért.
1.1.3.3	az adatlap archiválásának dátuma	Az a dátum, amikor a jegyzetekkel ellátott elektronikus adatlap létrejött. A dátum megjelenítésére az ISO standardot (ÉÉÉÉ-HH-NN) használjuk.
DDI 1.1.7	az adatlap könyvészeti hivatkozása	Teljes bibliográfiai hivatkozás, amely standard elemekkel hivatkozik a jegyzetekkel ellátott adatlapra. Az idézési stílus alakja: az adatlapot kiadó szervezet – egyedi azonosító: az adatlap teljes címe. adatlap. Az adatgyűjtemény verziója: az adatlap archiválásának dátuma
2.1.1.1	az adatgyűjtemény teljes címe	Az adatgyűjtemény teljes hivatalos címe. Megegyezik az adatlap címével (1.1.1.1). A teljes cím tartalmazza az adatfölvétel földrajzi hatókörét, az elemzett mintát, illetve a kutatás által lefedett időszakot.
2.1.1.3	az adatgyűjtemény rövid címe	Az adatgyűjtemény rövid címe az adatgyűjtemény közkeletű megnevezése, vagy a cím rövidítése.
2.1.1.4	az adatgyűjtemény párhuzamos címe	Az adatgyűjtemény párhuzamos címe a teljes hivatalos cím (2.1.1.1) angol nyelvre fordított változata.

2.1.2.1	kutatásvezető	Az a személy, aki felelős a kutatás során létrejött adatgyűjtemény tényleges szellemi tartalmáért. Az elem ismétlődő. Családnév, utónév megkülönböztető név alakú. Az adatgyűjtemény elkülöníthető részeiért felelős személyek jelölésére a blokk attribútumot használjuk.
2.1.2.2	a kutatás munkatársai	Mindazon személyek, akik kapcsolódnak a kutatáshoz, szerepet vállaltak az adatgyűjtemény szellemi tartalmának létrejöttében. Az elem ismétlődő. Családnév, utónév megkülönböztető név alakú. Az adatgyűjtemény elkülöníthető részeiben közreműködő személyek jelölésére a blokk attribútumot használjuk.
2.1.3.1	az adatgyűjtemény létrehozója	Az adatgyűjtemény létrehozója az a szervezet, amely anyagilag vagy adminisztrációs szempontból felelős mindazon fizikai folyamatokért, amelyek révén az adatgyűjtemény létrejött. Az elem ismétlődő.
2.1.3.6	a kutatás finanszírozója	Az adatgyűjtemény előállításához pénzügyi forrást szolgáltató szervezet. Az elem ismétlődő. Ha különféle finanszírozók támogatták az adatgyűjtés különböző részeit, megkülönböztetésükre a blokk attribútumot használjuk.
2.1.4.1	az adatgyűjtemény terjesztője	Ez a kategória jelöli azt a szervezetet, amelyet a letétbe helyező az adatgyűjtemény másolatainak előállítására, esetleges módosítására és terjesztésére kijelölt.
2.1.4.3	az adatgyűjtemény letétbe helyezője	Annak a szervezetnek a megnevezése, amely letétbe helyezte az adatgyűjteményt az azt terjesztő archívumnál. Az elem ismétlődő. Az adatgyűjtemény elkülöníthető részeit letétbe helyező intézmények jelölésére a blokk attribútumot használjuk.
2.1.5.1	sorozat	Az adatgyűjteményt más adatgyűjteményekkel szellemi tartalom alapján összekapcsoló kutatási sorozat megnevezése.
2.1.6.1	az adatgyűjtemény verziója	Az adatgyűjtemény létrehozása (vagy legutóbbi módosítása) óta történt változások jelölésére szolgáló szám, mely az újabb kiadásokkal a javítás mértékétől függően növekszik.
2.2.1.1	kulcsszavak	Olyan szavak vagy kifejezések, amelyek az adatgyűjtemény tartalmának jelentős aspektusait írják le. A TÁRKI Adatbank által használt kulcsszavak a CESSDA kétszintű TopcClass ellenőrzött szókészletéből származnak.
DDI 2.2.2	az adatgyűjtemény leírása	Az adatgyűjtés témaköreit, célját, természetét, tartalmát, illetve főbb lefedett témáinak speciális jellemzőit összegző leírás.

2.2.3.1	az adatgyűjtemény által lefedett időszak	Az adatgyűjtemény által lefedett időszak az az időszak, amelyre az adatok vonatkoznak. Az esemény attribútumot (mely a "kezdet" vagy "vég" értékeket veheti föl) alkalmazzuk az időszak kezdő és záró időpontjának megjelölésére. A dátum megjelenítésére az ISO standardot (ÉÉÉÉ-HH-NN) használjuk. Az elem ismétlődő.
2.2.3.2	az adatgyűjtés ideje	Az adatgyűjtés ideje az az időszak, amely alatt az adatokat fölvelték. Az esemény attribútumot (mely a "kezdet" vagy "vég" értékeket veheti föl) alkalmazzuk az adatgyűjtés kezdő és záró időpontjának megjelölésére. A dátum megjelenítésére az ISO standardot (ÉÉÉÉ-HH-NN) használjuk. Az elem ismétlődő. A ciklus attribútum teszi lehetővé az egyes hullámok megkülönböztetését.
2.2.3.4	az adatgyűjtemény földrajzi hatóköre	Az adatok által lefedett földrajzi terület leírása. A földrajzi kódolással megadott szint (level) attribútum bevezethető a hatókörök különböző hierarchikus rétegeinek elkülönítésére. Az elem ismételhetsége miatt külön táblába szervezendő.
2.2.3.6	az elemzés egysége	Az adatállomány által leírt elemzés vagy megfigyelés alapvető egysége. Az "egység" attribútum megadásával az egyének, háztartások, csoportok, intézmények, szervezetek, adminisztratív egységek stb. ellenőrzött szókészlete hozható létre. Az elem ismételhetsége miatt külön táblába szervezendő.
2.2.3.8	az adatgyűjtemény típusa	Az adatállomány által leírt elemzés vagy megfigyelés adatainak típusa.
2.3.1.1	az adatgyűjtemény időbeli dimenziója	Az adatgyűjtemény időbeli dimenziója az adatállomány által leírt elemzés vagy megfigyelés ismétlődési módját írja le.
2.3.1.4	mintavételi eljárás	A minta típusára és a mintavétel módjára, a populáció reprezentációjára és a válaszadó entitások kiválasztásának menetére vonatkozó összefoglaló.
2.3.1.6	az adatgyűjtés módszere	Az adatok összegyűjtéséhez használt módszer leírása.
2.3.1.12	az adatgyűjtemény súlyozása	Egyes mintavételi eljárások szükségessé tehetik a súlyok használatát az adatgyűjtemény elemzéséhez. Ez az elem írja le az adatállományban esetlegesen található súlyváltozókat, képzésük módját és használatuk kritériumait.
2.4.2.3	adathozzáférési korlátozások	Az adatgyűjteményhez való hozzáférésére vagy annak használatára, fölhasználási céljára vonatkozó terjesztési korlátozások, melyeket az adatgyűjtemény letétbe helyezője vagy terjesztője határozhat meg.
2.4.2.5	idézési kötelezettség	Annak a követelménynek a megfogalmazása, hogy az adatgyűjteményre a fölhasználók megfelelően hivatkozzanak a kapott adatok elemzésére épülő bármely publikációjukban.
DDI	kapcsolódó	Az adatgyűjteményhez mintájában, kutatási témájában,

2.5.2	adatgyűjtemények	módszertani megközelítésében vagy egyéb szellemi tartalmában szorosan kapcsolódó más adatgyűjtemény egyedi azonosítója. Az elem ismétlődő.
DDI 2.5.3	kapcsolódó publikáció	Az adatgyűjtemény elemzéséből született vagy az adatgyűjteményhez kapcsolódó tanulmányok, cikkek, könyvek és beszámolókról bibliográfiai információja. Az elem ismétlődő.
DDI 2.6	megjegyzés	Az adatgyűjteményhez kapcsolódó bármely további információ, melyet az adatlap más mezői nem hordoznak.
3.1.4.1	esetszám	Az adatállomány megfigyelési egységeinek száma.
3.1.4.2	változósám	Az adatállomány megfigyelési egységeit leíró változók száma. Az elem ismétlődő. A típus attribútum különbözteti meg az adatállomány teljes, illetve kiadható részének a változósámát. A nem ismétlődő 3.1.3-ban (<fileStrc>) megadható az ismétlődő 3.1.3.1 <recGrp>, melynek a rectype attribútuma a kutatóknál és intézeteknél szereplő blokk értéke, szövege pedig a 3.1.3.1.1 <labl>, a blokkok mesélős leírása (pl. 17-24. kérdés). A blokkok elemszáma az ugyanazon <recGrp> alá fölvetett 3.1.3.1.2 <recDimnsn>-be ágyazott 3.1.3.1.2.2 <caseQnty>-lel lehet, mely az adott blokk változósámát adja meg.
DDI 3.1.5	az adatállomány formátuma	Az adatgyűjtemény bármely részét érintő hiányosság, archiválási probléma megjelölése. A hibák leírása csak belső információként szolgál, a TDA semmilyen külső megjelenési formájában nem kerül nyilvánosságra.
DDI 5.	kapcsolódó dokumentáció	Az adatállományhoz kapcsolódó minden olyan elektronikus állomány, mely az adatgyűjtemény szerves része. Az elem ismétlődő.

adatlapon: az adatgyűjteményt standardizált jellemzőkkel leíró metainformációk hierarchikusan rendezett összessége

adatgyűjtemény: az adatlap által leírt olyan kutatás, melyhez egyértelműen tartozik egy rektanguláris adatállomány s esetlegesen olyan nyomtatott vagy elektronikus dokumentumok, melyek az adatállomány használatba vételéhez, elemzéséhez szükségesek (pl. kérdőív, kódutasítás, címkéző program, dokumentáció)

adatállomány: az adatgyűjtemény magját képező rektanguláris (egytáblás mező-rekord fölépítésű adatbázis) állomány

KVALITATÍV VIZSGÁLAT AZ ADATSZOLGÁLTATÓK ÉS A POTENCIÁLIS ADATBANK FELHASZNÁLÓI KÖRÉBEN

A KVALITATÍV KUTATÁS CÉLJA

A hazai adatszolgáltatók, illetve adatbank felhasználók körében végzett adatgyűjtés célja egyrészt az adatszolgáltatók és potenciális felhasználók adatbanki szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatainak, véleményeinek, és a felmerülő igények feltárása, másrészt a Kábítószerügyi Adatbank tervezettel kapcsolatos vélemények megismerése.

A KVALITATÍV KUTATÁS MÓDSZERE

A fókuszcsoporthoz beszélgetést két homogén (potenciális felhasználó) és egy vegyes (potenciális felhasználó és adatszolgáltató) csoportban bonyolítottuk le. Ez előbbi két csoportba a Kábítószer Egyeztető Fórum (KEF) tagjait, illetve a kábítószerügyi médiaszakembereket, ez utóbbiba pedig kutatókat hívtunk meg. Azon kutatókkal, akik meghatározó adatszolgáltatóknak számítanak, azonban időhiány és/vagy nagy távolság miatt nem tudtak részt venni a fókuszcsoporthoz beszélgetésen, mélyinterjút készítettünk.

Interjúvázlat

A kutatók illetve a KEF-tagok, médiaszakemberek körében készült interjúk vezérfonala, némiképp eltér, tekintettel arra, hogy a kutatóknál nem csak felhasználói, hanem adatszolgáltatói oldalról is feltérképeztük az adatbankkal kapcsolatos véleményeket. A fókuszcsoporthoz beszélgetések¹⁸, illetve a mélyinterjúk vezérfonala¹⁹ a következő főbb témaköröket tartalmazta:

Adatbankba történő adatszolgáltatásra vonatkozó témakörök²⁰:

- Adatbázis korábbi leadása adatbankba
- Adatbázis dokumentálás folyamatban lévő kutatásokkal kapcsolatosan (adatlap, kérdőív, adatbázis manipuláció, táblázás, adatbázis átadása, záró tanulmány átadása, publikáció leadása, frissítése
- KAB-os, nem KAB-os, korábbi kutatások és adatbázis dokumentálás
- Kvalitatív kutatások adatbankban történő megjelenítése

Adatbank felhasználására vonatkozó témakörök:

- Adatbanki szolgáltatással kapcsolatos általános tapasztalatok felhasználói oldalról
- Drogfogyasztás közvetlen indikátoraira vonatkozó survey adatbázisok – TÁRKI honlap megtekintése²¹

¹⁸ Mindhárom fókuszcsoport vezérfonala (kutató, KEF-tag, médiaszakember) megtalálható a mellékletében.

¹⁹ A mélyinterjúk vezérfonala a tanulmány mellékletében tekinthető meg.

²⁰ Csak a kutatóktól kérdeztük meg.

²¹ Csak a kutatóktól kérdeztük meg.

- Drogfogyasztás közvetlen indikátoraira vonatkozó survey adatbázisok táblázása – www.tarsadalomkutatas.hu honlap megtekintése
- Drogfogyasztás közvetett indikátoraira vonatkozó táblázás – KSH honlap megtekintése

Adatfeldolgozás

A fókuszcsoportos beszélgetésekről hangfelvételt, illetve jegyzőkönyvet készítettünk, a mélyinterjúkat diktafonon rögzítettük.

A fókuszcsoportos beszélgetésekből, illetve a mélyinterjúkból készített kivonatok, átiratok elemzése jelentés kondenzáció módszerrel (Kvale 2005) történt.

A Giorgi fenomenológiai alapú jelentés kondenzáció az interjúalanyok által kifejezett jelentések rövidebb, tömörebb formában való kifejtését jelenti. Ezen empirikus fenomenológiai analízis öt lépésben történt (Kvale 2005):

1. Az interjúátirat alapos átolvasása, ezzel teljes képet kapva a kérdezett életvilágáról.
2. A kérdezett által kifejezett jelentés egységek meghatározása.
3. Ezen jelentési egységek lehető legegyszerűbb kifejezése és tematizálása.
4. A jelentési egységekre történő rákérdezés a kutatás céljának megfelelően.
5. Az első négy lépés alapján egy leíró állítás megfogalmazása.

Módszertani megfontolások

Ez elemzések során arra törekedtünk, hogy az interjú technika és az interjú vezérfonal segítségével „halászva”, bizonyos alakzatok, mintázatok akadjanak fenn a hálón, amelyek tulajdonságait, a tulajdonságok együtt járásait, ezek egymáshoz való viszonyát elemezzük (Rácz 2007). Az interjúkivonatok, jegyzetek értelmezésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt – Max Weber szavaival élve –, „hogy az ember a jelentések maga szötte hálójában függő állat”, azaz mindenki – ezáltal a kutató is – egy értelmezési rendszerbe születik bele, amelyben a jeleket, jelek halmazát elsajátítja, értelmezi, használja, majd újraértelmezi (Udvarehelyi 2003). A kritikai kultúrakutatás hívei szerint a világot nem közvetlenül, hanem egy értelmező struktúrán keresztül lehet átélni, a nyelv, a szöveg egy olyan jelrendszer, amelyet az egyén beállítottságától, társadalmi meghatározottságától függően fordítja le és értelmezi. A kritikai kultúrakutatás egyik legmeghatározóbb képviselője Stuart Hall, aki a kódolás/dekódolás (coding/decoding) elméletében azt fejti ki, hogy a szöveg többértelmű, nem redukálható a pavlovi inger-válasz koncepcióra épülő kódolás-dekódolás kommunikációs modellre, amely azt feltételezi, hogy az üzenet tartalma és jelentése a kódoló és a dekódoló számára azonos. Hall szerint a dekódolás nem egy passzív folyamat, amely az üzenet egy egyszerű, „technikai” fordításán alapul, hanem a megértés során más és más jelentéstartalom tulajdonítható ugyanannak a szövegnek. Az egyéni beállítottság, az életrajzi adottság, a társadalmi meghatározottság, a társadalom domináns jelentéstartalmi, a hozzájuk fűződő viszony, az egyén hatalmi struktúrában elfoglalt

helye, a befogadás materiális körülményei, a szociális környezet stb. mind befolyásolhatják a szöveg egyéni olvasatát. (Belinszki 2000) Mindezen módszertani megfontolásokat figyelembe véve törekedtünk arra, hogy minél realisabb képet fessünk a fókuszcsoporthoz és a mélyinterjúkon résztvevők véleményéről. Jelen tanulmányban szereplő szó szerinti idézetek névtelenül szerepelnek.

A fókuszcsoporthoz és interjúk analízise során horizontális elemzést alkalmaztunk (Vicsek 2006), azaz az interjúkivonatokat tematikusan, adatszolgáltatói és felhasználói vezérfonal témakörei szerint elemeztük, és az eredményeket ezen témakörök mentén mutatjuk be.

A KVALITATÍV KUTATÁS ADATSZOLGÁLTATÁSSAL KAPCSOLATOS EREDMÉNYEI

Adatbázisok adatbankba való leadásával kapcsolatos korábbi tapasztalatok

A beszélgetés során azt tapasztaltuk, hogy az interjúalanyok többsége eddig nem adott le adatbankba adatbázist, amelyre meglehetősen eltérő magyarázatokat adtak. Előfordult olyan kutató, aki úgy gondolja, eddig nem volt érdekelt benne, illetve szerinte a felhasználókat sokkal inkább az országos, mintsem a lokális kutatások érdeklik, ugyanis ők jellemzően lokális kutatásokat végeznek. Előfordult olyan kutató, aki azért nem adta le eddig adatbankba adatbázisát, mert sok munka van vele, s szerinte a kutatók egyébként is a saját networkben és nem adatbankban próbálnak informálódni. Volt, aki nem tudott olyan lehetőségről, hogy adatbankba le lehet adni adatbázist, pedig hasznos dolognak tartja. Ha tudta volna, hogy van erre lehetőség, valószínűleg élt volna vele.

Azon kutatók, akik már szolgáltattak adatbázist adatbankba jellemzően egy nemzetközi kutatás keretében készült országos drogzatás adatbázisát adták le, ugyanis a kutatás részbeni vagy teljes finanszírozója kötelezővé tette ezt nekik. A következő adatbankokat említették: TÁRKI, CDC Global Youth Tobacco Survey (GYTS), Norwégien Social Science Data Service (HBSC database), ESPAD. Az utóbbi három adatbank esetében csak angolul kellett kitölteni adatlapot, le kellett adni a kérdőívet, azonban adatbázis manipulációkat nem kellett végrehajtani, tekintve, hogy előzetesen meghatározott nemzetközi standardoknak megfelelően kellett az adatbázis dokumentálásokat elvégezni.

Megállapítható tehát, hogy az interjúalanyok többsége eddig nem érzett motivációt arra, hogy adatbankba adatbázist adjon le, mindazonáltal többen is említették, hogy hasznos dolognak tartják egy Kábítószerügyi Adatbank létrehozását.

A tervezett adatbank adatbázis dokumentációjával kapcsolatos vélemények

Adatlap: A beszélgetés során azt tapasztaltuk, hogy az interjúalanyok körében meglehetősen nagy volt az egyetértés abban a tekintetben, hogy a TÁRKI adatlap ilyen formában hosszúnak és bonyolultnak tűnik. Elhangzott olyan vélemény, miszerint bizonyos adatokat túl részletesen kérnek (pl. cím három sorban), azonban a

módszertanra strukturálatlanul kérdeznek rá: abban az esetben, ha a kutató nem megfelelően tölti ki az adatlap módszertanra vonatkozó részét, akkor az igencsak megkérdőjelezheti a kutatás érvényességét, megbízhatóságát. Előfordult olyan kutató, aki bizonyos adatokat redundánsnak érez, és úgy gondolja, segítség nélkül nem tudná az adatlapot kitölteni, illetve volt, aki jelezte, hogy érdemes lenne nem csak szociológia, hanem más tudományterület, mint például pszichológia szemszögéből is átgondolni az adatlap struktúráját, kitölthetőségét. Az az álláspont is elhangzott, hogy ha a finanszírozó ezt kötelezővé teszi, akkor kitölti, de saját jószántából nem fordítana időt egy ilyen hosszú adatlapra.

Miután az interjúalanyok jobban átgondolták, áttanulmányozták az adatlapot, többen is említették, hogy fontosnak és megkerülhetetlennek tartják egy standard adatlap kitöltését, amikor egy adatbázis bekerül egy adatbankba, azonban törekedni kellene arra, hogy az adatlap minél egyszerűbb, áttekinthetőbb és érthetőbb legyen.

Kérdőív: Az adatbanka történő kérdőív leadása magyarul nem jelent problémát a beszélgetésen részt vevő kutatók számára. Bár elhangzott olyan vélemény is, hogy általában a piaci cégek az éles verseny miatt nem szeretik kiadni milyen módszerrel, kérdőívvel készül a kutatás, azonban végül arra az álláspontra jutott a kutató, hogy egy drogműködés kérdőívét leadná, tekintve, hogy ez esetben nem piaci megrendelésre készül a kutatás.

Például a következő vélemény is azt mutatja, hogy semmi ellenvetése nincs annak, hogy odaadja a kérdőívet:

„Ha bárki megkeres minket, hogy szeretné a kérdőívet használni, akkor az nem szokott gondot jelenteni. Szeretjük, ha személyes kapcsolatban vagyunk az illetővel, illetve ha megfelelően hivatkozik.”

Azon kutatók számára, akik nemzetközi kutatás keretében készítik a kutatást, nem jelent problémát a kérdőív angolra fordítása, míg azon kutatók, akiknek csak magyarul van meg a kérdőíve, jellemzően nem vállalják a kérdőív lefordítását, – ugyanis nincs erre elég anyagi és humán erőforrás – csak abban esetben ha valaki ezt finanszírozza.

A tervezett adatbank által igényelt adatbázis manipulációs munkákkal kapcsolatos vélemények

Az adatbázis manipulációk közül az adatbázis anonimizálását szinte minden kutató biztosítani tudja, tekintve, hogy a kutatások túlnyomó többsége eleve anonim módon készül. Az egyik interjúalany azonban úgy gondolja, nem minden kutatás esetében adhat ki anonim adatokat:

„Ha X minisztérium finanszíroz egy kutatást az rendben van, de ha egy iskola megkeres bennünket, akkor nem tudjuk kiadni, nem járulnak hozzá. Az iskolaigazgatók nem hiszik el, hogy anonimizáltak az adatok, és nem engednék, hogy kiadjuk.”

A többi adatbázis manipulációk (felcímkézés, képzett alapvető célváltozó, képzett alapváltozók syntaxának leadása) elvégzésével kapcsolatosan két álláspont volt

megfigyelhető. Az egyik álláspont szerint, ha reális határidőn belül kell elvégezni az adatbázis manipulációkat, akkor nem jelent gondot, megcsinálja:

„Idő kérdése. Ha reális határidőn belül, akkor nem gond.”

Többen képviselték a másik álláspontot, miszerint túl sok időt igényel, *„túl sok macera van vele”*, így csak abban az esetben végzi el az adatbázis műveleteket, ha a megrendelő elvárja, egyébként nem szívesen, vagy csak azt a minimálisat hajlandó elvégezni, hogy az értelmezhető és használható legyen. Pl. a következő idézet is ez utóbbi álláspontot tükrözi:

„Nem szoktam felcímkézni. Kevesen vagyunk. Nekünk ez plusz macera. Csak akkor szoktuk, ha benne van a szerződésben. Nincs egy adat előkészítő csoport.”

Adatbázisok átadásával, táblák elkészítésével kapcsolatos vélemények

Az adatbázis átadásáról alapvetően megegyezően nyilatkoztak az interjúalanyok. A beszélgetés során elhangzottak alapján elmondható, hogy alapvetően az interjúalanyok nem kifogásolnák az adatbázis adatbankba történő átadását, azonban fontosnak tartják, hogy legyen egy garancia arra vonatkozóan, hogy nekik is lesz belőle hozadéka, illetve hogy másoknak is hasznos lesz az adatbank. Pl. az alábbi vélemények hangzottak el:

„Akkor adunk le, ha nekünk is van benn hasznunk. Mi is érdekeltek legyünk. A többiek viselkedésétől is függ. Nagy a bizalomhiány. Ha látjuk, hogy a többiek is leadják (nagyoknak kellene elől járni). Van, hogy az ember a saját dolgait látja vissza hivatkozás nélkül.”

„Szerintem nagyon hasznos lenne, ha lenne ilyen adatbank, mert a végső cél, hogy minél szélesebb körben használják. Kell egy közösségi konszenzus, ha én is hozzáteszek, akkor más is tegyen hozzá. Így lenne korrekt. Nem tudom, hogy lehetne szabályozni.”

A fenti véleményekkel ellentétben, előfordult olyan aki, kevésbé támogatta az adatbázis leadását, vagy csak abban az esetben adná le, ha a megrendelő/finanszírozó ezt kötelezővé teszi:

„Akkor adnám le, ha a finanszírozó elvárja. Ki adná le, ha a megrendelő nem várja el tőle? Nemzetközi adatbáziskezelő-rendszernél hiába van központi adatbázis, az emberek egymás között e-maileznek. Központi adatbázis nem váltja ki a kapcsolatokat, levelezéseket. Nem mondom kategorikusan, hogy nem adnám le, de szerintem az emberek többsége nem adja le, ha nem lesz valamilyen módon előírva.”

Az adatbázis leadással kapcsolatosan az alábbi jogi kérdések is felvetődtek:

„Mondjuk nálunk nincs szabályozva, hogy kinek milyen jogai és kötelezettségei vannak. Pl. előfordulhat, hogy nem én vagyok az adattulajdonos, de a kutatást én csináltam. Bizonyos vizsgálatok adatainál nem vagyok biztos, hogy én dönthetem el, hogy leadhatom-e az adatbázist, hanem a tulajdonos. A szerződések nem jól, vagy nem is szabályozzák, kinek mihez van joga. Külföldön sokkal komolyabban veszik, ha az adattulajdonos, finanszírozó nem engedélyezi neki, akkor nem küldözgethetik az adatokat.”

Az interjúalanyok körében egyetértés figyelhető meg az adatbázis átadásának időpontja tekintetében: kivétel nélkül mindenki akkor adná csak le, ha már megfelelő mennyiségű

publikáció született a kutatásból, ugyanis nem lenne korrekt, ha más kutató az adott adatbázison készített elemzésből hamarabb publikálna.

Az adatbázis átadása előtt a táblák elkészítését szinte minden beszélgetésen jelen lévő kutató elvállalná, tekintettel arra, hogy a záró tanulmány megírásához egyébként is szükséges táblákat készíteni, mindazonáltal elhangzott olyan vélemény is, miszerint a táblák leadását félmegoldásnak tartja, akkor már több értelme van az adatbázis átadásának.

Záró tanulmány, publikációk átadásával kapcsolatos vélemények

Minden interjúalany hozzájárul a tanulmány átadásához, illetve a publikációk megjelenítéséhez, állandó frissítéséhez. Előfordult, aki amiatt is jónak tartja a publikációk frissítését, mert ezzel tájékoztatja azon felhasználót, aki adatbázisán másodelemzést szeretne elvégezni, hogy a kutatást vagy már publikálták, így ő is publikálhat belőle, vagy még nem publikálták, így nem lenne korrekt, ha adott adatbázison készített elemzésből publikáció születne.

KAB-os, nem KAB-os kutatások átadásával kapcsolatos vélemények

Az interjúalanyok alapvetően nem kifogásolnák, hogy az államilag finanszírozott kutatásoknál kötelezővé tegyék az adatbázis adatbankba történő átadását, illetve az ehhez kapcsolódó adatbázis dokumentációkat abban az esetben, ha a finanszírozó erre megfelelő költségvetési keretet biztosít. Volt aki *„Teljesen normális dolog.”* mondattal felelt a kérdésre. Többen is jelezték, hogy az elképzelést támogatják, azonban fontosnak tartják a publikációs előjog megtartását, illetve a meghatározott záradékolási idő betartását. Az alábbi vélemények tükrözik ezen álláspontot:

„Le kell írni, hogy hol, mennyi időn belül akarod publikálni, és ha az letelt, akkor le kell adni. Mindenki maga tervezze meg, hogy erre mennyi idő kell neki.”

„Csak azzal a kikötéssel, hogy a kutatóknak meglegyen az előjoguk, hogy ők publikáljanak először. Kell egy zárolt idő, amikor csak a kutató dolgozhat.”

„Nyilván elő lehet írni, de kell, hogy adjanak időintervallumot erre. Átadhatod, de más ne férjen hozzá min 2 éven belül.”

Előfordult olyan kutató, aki alapvetően nem lelkesült az elképzeléstől. A véleménye először beletörődést fejezett ki:

„Tudomásul vennénk. Ilyenkor mit lehet csinálni. Akkor mindenki eldöntheti, hogy hajlandó-e vállalni vagy nem. Ezzel nincsen vita.”

Majd a beszélgetés későbbi szakaszában egyfajta ellenállássá alakult ezen koncepcióhoz való hozzáállás:

„Ha a megfelelő forrás megvan, de ha nincs, akkor előbb-utóbb az ember meggondolja, hogy érdemes-e pályázni. Ahol munkaidőt kell igénybe venni, akkor nem biztos, hogy belefér.”

Kvalitatív kutatások átadásával kapcsolatos vélemények

A kvalitatív kutatások tanulmányainak, illetve publikációinak adatbankban történő megjelenítésével egyhangúan egyetértettek az interjúalanyok. Mindazonáltal az interjúszövegek adatbankba való bekerülését nem támogatták az anonimitás, az adatvédelem miatt tekintve, hogy az interjúszövegek alapján is be lehet azonosítani az interjúalanyt. Továbbá kérdésként merült fel, hogy mennyiben lehet hasznosítani a kvalitatív kutatásokból keletkezett adatgyűjteményeket, interjúszövegeket, strukturáltan megjelenített interjúkivonatokat ugyanis ezek alapvetően nem olyan adatbázisok, amelyeken statisztikai elemzést lehet végezni.

A Drogkutatási Adatbank potenciális adatszolgáltatók körében való fogadtatásának összegzése

Az interjúkon résztvevő potenciális adatszolgáltatók (letétbehelyezők) véleményei alapján megállapítható tehát, hogy az adatlap kitöltését – amennyiben az átlátható, érthető és nem túl hosszú – elvállalnák, illetve többen is jelezték, hogy egy standard adatlap kitöltése szükséges és elkerülhetetlen adatbázis adatbankba történő leadásakor.

A kérdőív leadását is támogatják, csupán a kérdőív angolra történő fordítása váltott ki kisebb ellenállást azok körében, akiknek csak magyarul van meg a kérdőíve, azonban anyagi támogatás ellenében megvalósíthatónak tartják a fordítást is.

Az adatbázis manipulációk elvégzése tekintetében jellemzően az az álláspont volt megfigyelhető, hogy az adatbázis műveletek túl sok időt vesznek igénybe, humán és anyagi erőforrás hiány miatt nem tudják garantálni ezek alapos elvégzését, csak abban az esetben, ha a finanszírozó kötelezővé teszi.

Az adatbázis átadását alapvetően támogatták az interjúalanyok, mindazonáltal különböző feltételeket szabtak meg, mint pl.:

- Garancia arra vonatkozóan, hogy hozadéka lesz az adatbanknak, mind az adatszolgáltató, mind a felhasználó számára.
- Adatbázis leadás időpontja csakis elpublikálást követően valósulhat meg.
- Adatbázis leadás abban az esetben történhet meg, ha a finanszírozó kötelezővé teszi.

Táblák, grafikonok előre elkészítését, zárótanulmány átadását, publikációk megjelenítését, frissítését kivétel nélkül minden interjúalany támogatta.

A KVALITATÍV KUTATÁS ADATFELHASZNÁLÓK KÖRÉBEN KAPOTT EREDMÉNYEI

A Kábítószerügyi Adatbank tartalmával, struktúrájával – úgy, mint drogfogyasztás közvetlen indikátoraira vonatkozó adatbázisok, illetve a drogfogyasztás közvetlen és közvetett indikátoraira vonatkozó táblák, grafikonok – kapcsolatos tartalmi és technikai jellegű javaslatok az alábbiak alapján fogalmazódtak meg:

- egyrészt az interjúalanyok eddigi munkájuk és adatbank használat során felvetődő igények, tapasztalatok alapján;
- másrészt a TÁRKI, a Társadalomkutatás illetve a KSH adatkezelő rendszer eddigi használata és a beszélgetésen való megtekintése során jelentkező tapasztalatok, észrevételek alapján.

Adatbanki szolgáltatással kapcsolatos általános tapasztalatok

Netes vs. network-ös adatforrás: A beszélgetések során azt tapasztaltuk, hogy ha valamilyen droggal kapcsolatos információra, adatra van szükségük, akkor jellemzően egyrészt a saját networkben keresgélnek, másrészt a következő portálokon „szörfölve” próbálnak informálódni: Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Nemzeti Drog Fókuszpont, a TASZ által működtetett Drogrporter, Nemzeti Drogmegelőzési Intézet Szakmai Információs Portálja (NDI-SZIP), Google, WHO, ENSZ. Mindazonáltal néhányan megjegyezték, hogy a fentebb említett honlapok nem tekinthetők klasszikus adatbankoknak.

Összevetve a netes és a network-ös adatforrást – az interjúalanyok által elmondottak alapján – megállapítható, hogy a networkben történő informálódás eddig sokkal eredményesebbnek bizonyult, mint a neten történő keresgélés:

„Ha nincs meg a személyes kapcsolat, akkor nem lehet infóhoz jutni. Azt a taktikát alkalmazom, hogy erre tartom a barátokat és hallgatókat. Meg van, hogy kihez lehet fordulni.”

„Inkább a networkben, mint a neten...ezért jó lenne egy ilyen adattár.”

Kábítószerügyi adatok, információk elérhetősége a neten: Az interjúalanyok eddigi munkájuk során azt tapasztalták, hogy neten történő keresgéssel drog témában sokkal nehezebb információhoz jutni, mint más témában, amely azt eredményezi, hogy a felhasználó alapvetően nem is próbál adatbázisban kutakodni. Pl. az alábbi vélemények hangzottak el erre vonatkozóan:

„Ha drogtémában szeretnél kutakodni, akkor vadászni kell.”

„Drogtémában nehezebb Magyarországon, mint pl. a gazdasági területen, mert ez elhanyagolt terület. Nagyon nem lehet találni. Pl. Drogrporterről el lehet indulni. De ez előzetes tudást igényel.”

„Az általános hozzáférhetőség rosszabb, mint a többi témánál. A többi téma a kereskedelmi médiában jön elő. Most általános keresésről van szó, nem adatbázisban. Az emberek általában nem keresnek adatbázisban. Ha az ember valamire kíváncsi, akkor készít egy lekérdezést.”

Továbbá néhányan jelezték, hogy oktatáshoz történő adatkeresgélés eddigi tapasztalatok alapján sikeresebbnek bizonyult, mint amikor saját tanulmányíráshoz van szükség adatra:

„Ha írok, ahhoz sokkal nehezebben találok adatot.”

„Diákoknak mindig keresek, de saját célra nem találok.”

A vélemények azt mutatják tehát, hogy egy Kábítószerügyi Adatbank jelentősen megkönnyítené a felhasználók munkáját, egyrészt, ezáltal sokkal gyorsabban, könnyebben tudnának a szükséges információhoz, adatokhoz hozzáférni, másrészt nem kellene a network-ös és más net-es adatforrásokban kutakodni.

Tartalmi jellegű tapasztalatok – KSH és a TÁRKI rendszerek használata alapján

A beszélgetés során azt tapasztaltuk, hogy az interjúalanyok leggyakrabban a KSH statisztikai regisztrátumokat tartalmazó adatbankját használják munkájuk során. Tekintettel arra, hogy a TÁRKI és Társadalomkutatás adatbankját a beszélgetésen résztvevők közül igen kevesen ismerik, így kevésbé tudták tartalmi és technikai szempontok mentén értékelni a két adatkezelő rendszert.

I. Táblák, grafikonok

a. Magyarázat, dokumentáltság

Az interjúalanyok körében egyetértés volt abban a tekintetben, hogy az egyes ábrákhoz, táblákhoz módszertani leírás, publikációk, tanulmány elérhetőségének megjelenítése (akár linkeléssel) is hasznos lenne, továbbá szinte mindenki fontosnak tartja az ábrák, táblák alatti rövid magyarázat, elemzés, értelmezés feltüntetését. Ez utóbbival kapcsolatosan az alábbi vélemények hangzottak el:

„Nekünk a szöveg sokkal többet mond, a számokat mindenki úgy értelmezi, ahogy szereti. Nekünk a magyarázatok kellene.”

„Egy átlagfelhasználó számára nem adekvát a grafikon értelmezése.”

„Felhoz egy táblát, mindenki úgy értelmezi, ahogy akarja, így nem biztos, hogy jó következtetéseket von le. A bizottság (politikai) meg ezt tárgyalja. Lehet, hogy ez sarkított, de kellene értelmezés.”

Többen is azt az álláspontot képviselik, hogy magyarázatok, elemzések különösen a döntéshozók, befolyással bíró emberek számára lenne rendkívül hasznos, ugyanis ők a „kemény számok” alapján hoznak olyan döntéseket, amelyek meghatározóak egy-egy helyi drogstratégia kialakításában. Az interjúalanyok tehát úgy gondolják, hogy a számokat – a félreértelmezés és ezzel téves döntéshozatal elkerülése végett – mindenképpen szöveges formában is meg kellene jeleníteni.

b. Háttérváltozók

Arra a kérdésre, hogy a tábláknál, grafikonoknál a drogfogyasztás közvetlen és közvetett indikátoraira vonatkozó célváltozókat milyen háttérváltozók mentén lehetne csoportosítani, igen nehezen – csupán nagyobb hallgatás után – kaptunk választ, amely talán azzal magyarázható, hogy az interjúalanyok úgy gondolják, nem tudnak újat mondani, illetve, hogy ezen kérdésre adható válasz a kutató hatáskörébe tartozik. Előfordult olyan, aki – miután néhány háttérváltozót felsorolt, mint pl. életkor, nem, lakóhely, iskolázottság – meg is jegyezte

„De ezek tudományos közhelyek, új gondolat nem lesz.”

Az interjúalanyok többsége úgy gondolja, hogy mind a közvetett mind a közvetlen indikátorokat területi bontás szerint lehetne csoportosítani. A beszélgetésen résztvevők többsége fontosnak tartja – legfőképp az előbb említett döntéshozók által igényelt „kemény számok” miatt – a területi adatokat még kisebb területi egységekre, azaz a budapesti adatokat kerületekre, vagy ha ez nem lehetséges, kerületcsoportokra bontani. Érdekes ezen tapasztalatokat összevetni az egyik meginterjúvolt adatszolgáltató „Miért nem adott le eddig adatbanka adatbázist” kérdésre adott válaszával, amely a következőképpen hangzott:

„Azt gondoltuk, hogy ez kevésbé érdekli az embereket, ugyanis ezek lokális kutatások (egyetemre reprezentatív), és nem országos kutatások.” Az interjúk alapján pedig épp az figyelhető meg, hogy a területi bontás igen is hasznos és fontos a felhasználók számára.

A háttérváltozókkal kapcsolatosan néhány interjúalany megjegyezte, hogy az ártalomcsökkentésre vonatkozó adatokról (pl. metadon, túcsere), az elterelés hatékonyságáról, illetve a kábítószerüggővel összefüggő költségvetési kiadásokról (pl. drogprevencióra fordított összeg) mélyrehatóbb adatokhoz, információkhoz szeretne hozzáférni.

Néhányan javasolták, hogy ne túl nagy egységekre lebontva közöljük az adatokat, hanem minél részletesebben, ezzel biztosítva, hogy a specifikusabb szakterületen dolgozók is használni tudják az adatbankot.

Az adatok egységekre való bontásával kapcsolatosan előfordult olyan igény is, hogy az egyes iskolákra, szervezetekre vonatkozóan lehessen adatokhoz hozzáférni, mindazonáltal az adatszolgáltatókkal készült beszélgetés tapasztalatai azt mutatják, hogy adatvédelmi okokból erre nincs mód.

II. Tanulmánytár, publikációk megjelenítése

A beszélgetésen résztvevők – a táblák, grafikonok alatti magyarázathoz, elemzéshez – hasonlóan fontosnak tartják a tanulmányok elérhetőségét is, ugyanis ha egy felhasználó a táblák, grafikonok alatt megtalálható magyarázaton túl jobban el szeretne mélyülni az adott kutatásban, akkor jó, ha a teljes tanulmányt meg tudja tekinteni. Továbbá a publikációk megjelenítését is támogatták az interjúalanyok, egyrészt adatszolgáltatói oldalról jelentkező – már korábban említett – publikációs előjog miatt, másrészt, a felhasználóknak nem kell kutakodni és összegyűjteni az adott kutatásról megjelent publikációkat.

III. Az adatok frissessége

A tanulmány elején kikötöttük ugyan, hogy az analízis során horizontális elemzést alkalmazunk, azaz nem vetjük össze külön-külön a KEF-tagok, a kábítószerügyi médiaszakemberek, illetve a kutatók körében készült fókuszcsoportokat, azonban az adatok frissessége kérdésnél egy markáns különbséget véltünk felfedezni az egyes csoportok között, így ez esetben a vertikális elemzést érintőlegesen alkalmazzuk.

Míg a kutatók és a KEF-tagok számára elegendő, ha 2-4 éves vagy annál régebbi adatok szerepelnek az adatbankban, addig a kábítószerügyi médiaszakemberek számára rendkívül fontos, hogy a lehető legfrissebb adatokhoz férjenek hozzá:

„Ha nem adjátok időben, akkor nem tudjuk használni.”

„Mi, amit csinálunk, azt másnap eldobjuk. Napi szinten használjuk.”

„Ha a google-ban frissebb adatot talál az ember, mint az adatbankban, akkor az gond lehet.”

A médiaszakemberek jellemzően a friss adatokat tudják felhasználni, és csak abban az esetben keresik elő a régebbi adatokat, ha tendenciákat vázolnak fel, azonban ez ritkábban fordul elő.

Technikai jellegű tapasztalatok és javaslatok a KSH és a TÁRKI rendszerek használatára alapján

Az Adatbankra vonatkozóan az alábbi technikai jellegű javaslatok hangzottak el.

Néhányan jelezték, hogy hasznos lenne a nyitó oldalon egy fő és egy részletes keresőt feltüntetni, illetve előfordult olyan interjúalany, aki felhívta a figyelmet arra, hogy akár a keresőt, akár a belépést – amennyiben lesz ilyen – érdemes a nyitó oldalon F alak valamelyik részén megjeleníteni, ugyanis marketingesek megállapították, hogy az emberek F alakban tekintenek rá először egy honlapra.

Említésre került, hogy a tábláknál, grafikonoknál nyomtatóbarát verzióra is szükség lenne, illetve előfordult olyan javaslat, miszerint a táblákat, grafikonokat oly módon kellene kialakítani, hogy azok szerkeszthetők legyenek, ezzel megkönnyítve a felhasználó munkáját, és elkerülve az adatok egyesével történő kiírását excel táblába.

Az adatbázisok hozzáférhetősége tekintetében kétféle álláspont volt megfigyelhető: volt, aki szerint meg kellene határozni, ki és hogyan férhet hozzá az adatokhoz, ezzel ellentétben előfordult olyan, aki úgy gondolja, az a fontos, hogy könnyen hozzáférhető és érthető legyen, s az is le tudja kérdezni az adatokat, aki nem szakértő. Többen is említették, hogy anyagi szolgáltatás nélkül lehessen az adatokat megtekinteni, használni. Továbbá az egyik interjúalany az adatbázisok hozzáférhetőségével kapcsolatosan az alábbira hívta fel a figyelmet:

„Ne lehessen marketing célokra megvenni az adatbázist. Dohány- és alkoholgyártók ne férjenek hozzá azokhoz a társadalomtudományi kutatásokhoz, amelyben ilyen kérdések vannak. Szerinte a célcsoport beazonosításhoz fontos lehet az adatbázisban rejlő információ.”

A tervezett adatbank felhasználásával kapcsolatos vélemények összegzése a fókuszcsoportok illetve a mélyinterjúk alapján

Összegezve tehát a fókuszcsoportok illetve mélyinterjúk potenciális felhasználók körében szerzett tapasztalatait, azt mondhatjuk, hogy a kutatásban résztvevők – amennyiben drog témában kerestek információt – inkább a saját networkben kutakodtak

– tekintve, hogy az eredményesebben bizonyult -, mint a neten történő keresgélés. A felhasználók a Kábítószerügyi Adatbankra vonatkozóan a következő főbb javaslatokat tették.

- Rendkívül fontos lenne a táblák, grafikonok alatti magyarázat, az ezekhez tartozó módszertan, tanulmány, publikáció megjelenítése.
- Hasznos lenne – különösen a döntéshozók számára – az adatok a kisebb területi egységben történő megjelenítése.
- Az oldal struktúrája érthető, átlátható, könnyen használható legyen.
- Az adatok frissessége tekintetében a kábítószerügyi médiaszakemberek jelezték, hogy nekik rendkívül fontos lenne, hogy minél frissebb adatok álljanak rendelkezésre.

Eddigi adatbanki szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények azt mutatják tehát, hogy érdemes, hasznos lenne egy Kábítószerügyi Adatbank létrehozása, ugyanis ez jelentősen megkönnyítené a kábítószerügy területén dolgozók munkáját.

KVANTITATÍV VIZSGÁLAT AZ ADATSZOLGÁLTATÓK ÉS A PONTENCIÁLIS ADATBANK FELHASZNÁLÓK KÖRÉBEN

A fókuszcsoport résztvevők, illetve a mélyinterjú alanyok körében egy rövid önkitöltős kérdőívet is lekérdeztünk, továbbá azon kutatókat, illetve KEF tagokat is kértük a kérdőív kitöltésére, akik nem vettek részt a fókuszcsoportos beszélgetésen vagy az egyéni interjún. Tekintettel arra, hogy feltáró kutatásról lévén szó, nem törekedtünk arra, hogy a kutatásban résztvevők reprezentatívak legyenek a potenciális felhasználókra, illetve adatszolgáltatókra nézve, így az önkitöltős kérdőívek statisztikai elemzésénél hibahatárral nem kell számolnunk. A kérdőíves kutatás eredményei segítségével csupán árnyaltabb képet szeretnénk kapni a fókuszcsoportokon és interjúkon tapasztaltakról.

Az önkitöltős kérdőíveket SPSS 14.0 for Windows statisztikai elemző programmal dolgoztuk fel. Az önkitöltős kérdőívek eredményei is adatszolgáltatói illetve felhasználói tematika mentén kerülnek bemutatásra.

ADATSZOLGÁLTATÓK

A kérdőíves eredmények azt mutatják, hogy a kérdőívet kitöltő 11 kutató közül 8-an inkább gyakrabban (nagyon gyakran, gyakran), 3-an pedig ritkábban dolgoznak kvantitatív adatbázissal.²² Az alábbi táblázat mutatja, hogy a megkérdezettek az elmúlt 5 évben hány kvantitatív kutatást vezettek, illetve, hogy hány kvantitatív kutatásban vettek részt.

Kvantitatív kutatásban való részvétel

KUTATÁSOK SZÁMA	kvantitatív kutatás vezető	kvantitatív kutatásban résztvevő
0	2	0
1-4	5	4
5-10	2	2
több mint 11	2	5

Mindezek alapján elmondható, hogy a kérdőívet kitöltők közül mindenki potenciális adatszolgáltatónak tekinthető, ugyanis viszonylag gyakran és több kvantitatív kutatással foglalkoztak az elmúlt öt évben.

A megkérdezettek 11 kutatóból mindössze 5-en adtak le eddig adatbankba adatbázist bármely témában, ebből 3-an drogtémában, 2-en pedig egyéb (nem drog témában). Az alábbi táblázat mutatja, mely adatbankokat nevezték meg a „nem drog téma” esetén, illetve, hogy az egyes adatbankokra vonatkozóan milyen adatbázis dokumentálásokat (adatlap kitöltése, kérdőív leadása, adatbázis manipuláció) kellett elvégezni ahhoz, hogy az adatbázis leadható legyen az adatbankba. Az alábbi táblázatban szereplő adatbankokat – az OTKA kivételével – egy pszichiáter nevezte meg.

²² A kutatóknak 1-től 5-ig terjedő skálán kellett értékelni, hogy milyen gyakran használnak kvantitatív adatbázist.

A megkérdezettek által említett adatbankok bármely témában

ADATBÁZIS DOKUMENTÁCIÓ	OTKA	ADATBANK NEVE		
		SOTE genomikai hálózat adatbankja	Tourette Syndrome Assoc. adatbank	ALFRED genetikai adatbank
Ki kellett-e töltenie adatlapot magyarul?	igen	igen	igen	nem
Ki kellett-e töltenie adatlapot angolul?	nem	igen	igen	igen
Le kellett-e adnia a kérdőívet?	igen	nem	igen	nem
Kellett-e az adatbázison a leadás miatt adatbázis-műveleteket végeznie? (pl. közérthető felcímkézés, anonimizálás)	igen	nem	igen	nem
A kutatás lezárulása után mennyi idővel adta le az adatbázisát adatbankba? (Év)	1,5	2	1	1

Az alábbi táblázat mutatja, mely adatbankokba adtak le eddig a kutatók drog témában adatbázist. Ezen adatbankokat jellemzően szociológusok nevezték meg. A GYTS, a HBSC és a TÁRKI tekinthető klasszikus adatbanknak, a másik két megnevezett hely (MK és Nemzeti Drog Fókuszpont) inkább csak olyan portálok, amelyben strukturáltan összegyűjtve szerepelnek kábítószerügyi adatok, információk.

A megkérdezettek által említett adatbankok drog témában

ADATBÁZIS DOKUMENTÁCIÓ	ADATBANK NEVE				
	CDC Global Youth Tobacco Survey (GYTS)	Norwegian Social Science Data Service (HBSCdatabase)	TÁRKI	MK Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság	Nemzeti Drog Fókuszpont
Ki kellett-e töltenie adatlapot magyarul?	nem	nem	igen	nem	nem
Ki kellett-e töltenie adatlapot angolul?	igen	igen	igen	nem	nem
Le kellett-e adnia a kérdőívet?	igen	igen	igen	nem	nem
Kellett-e az adatbázison a leadás miatt adatbázis-műveleteket végeznie? (pl. közérthető felcímkézés, anonimizálás)	nem	nem	nem	nem	nem
A kutatás lezárulása után mennyi idővel adta le az adatbázisát adatbankba? (Év)	0,5	0,25	2	1	1

Az önkitöltős kérdőívek eredményei azt mutatják, hogy a megkérdezettek többsége eddig nem adott le adatbankba adatbázist.

FELHASZNÁLÓK

A 37 megkérdezett közül 23 KEF-tag, 11 kutató és 3 kábítószerügyi médiaszakember töltötte ki a kérdőívet. Az eredményeket összesítetten mutatjuk be, kivételt ez alól az adatbank használatára vonatkozó kérdés jelenti, ugyanis ott a kutatóknál illetve a KEF-

tagoknál, kábítószerügyi médiaszakembereknél máshogy tettük fel a kérdést. A kutatók esetében arra kérdeztünk rá, milyen gyakran vetődik fel, hogy saját elemzések készítése során nem saját adatbázist használnak, míg a KEF-tagok, médiaszakemberek esetében azt kérdeztük, hogy milyen gyakran használnak munkájuk során nem saját adatbázist. Az eredmények szerint a megkérdezett kutatók nem túl gyakran (3,18) használnak más (nem saját) adatbázist saját elemzések készítése során bármilyen témában, és ennél is ritkábban (2,82) drog témában. Ezen eredmények az interjúk, illetve a fókuszcsoporthoz beszélgetéseken tapasztaltakat támasztják alá, miszerint a kutatók nem dolgoznak más adatbázissal, jellemzően nem készítenek másodelemzéseket. Ha valamilyen információra, adatra van szükségük, akkor a saját networkben jutnak az adathoz/táblához/grafikonhoz (de nem a teljes adatbázishoz).

A KEF-tagok és a kábítószerügyi médiaszakemberek a kutatókhoz képest gyakrabban használnak munkájuk során adatokat/adatbázist bármely témában (3,62), illetve drog témában is (3,27). A KEF tagok és médiaszakemberek – a kutatókhoz hasonlóan – valamelyest ritkábban használnak adatbázist drog témában, mint más területekre vonatkozóan.

Adatbázis használatának gyakorisága bármely témában, illetve drog témában

FELHASZNÁLÓ	BÁRMELY TÉMA		DROG TÉMA		N
	Átlag ²³	Szórás	Átlag	Szórás	
KEF, média	3,62	1,134	3,27	1,116	26
Kutatók	3,18	1,079	2,82	1,079	11
Összesen	3,49	1,121	3,14	1,110	37

A megkérdezettek mintegy 57%-a szokott adatbázisokat keresni bármely témában adatbázis-kezelő rendszerek segítségével, és csupán 32,4%-uk fordul adatbázis-kezelő rendszerekhez, ha drog témában szeretne adatbázishoz jutni. Átlagban a felhasználók a keresések mintegy felében tudnak adatbázishoz hozzájutni bármely témában, s ennél sikertelenebb a keresés, amikor drog témában kutakodnak (41%). A bármely és drog témában való keresés közötti eltérés a fókuszcsoporthoz, interjúkon elhangzottakat támasztja alá. A fókuszcsoporthoz, interjúkon résztvevők eddigi munkájuk során azt tapasztalták, hogy drog témában sokkal nehezebb adatokhoz hozzáférni adatbázis-kezelő rendszerek segítségével, mint bármely más témában. Véleményük szerint csak akkor lehet a megfelelő információhoz, adathoz hozzájutni, ha előzetes tudás van e tekintetben, azaz a megfelelő network a rendelkezésre áll. Az adatbázis-kezelő rendszerek segítségével történő keresés kudarcélménye mintegy kritikus tömeg effektusként is érvényesülhet: a felhasználó nem használja olyan intenzitással az adatbázis-kezelő rendszereket, hisz úgysem lesz eredményes a keresés. Ezen megállapítások is azt mutatják, hogy hasznos egy Kábítószerügyi Adatbankot létrehozni.

²³ A kérdezetteknek 1-től 5-ig terjedő skálán kellett értékelni, ahol 1 „egyáltalán nem volt rá szüksége”, 5 „folyamatosan szüksége volt rá” jelentette.

Adatbázis-kezelő rendszerekben történő keresés eredményessége bármely témában, illetve drog témában

	Átlag	Szórás	N
bármely téma	46,59	29,576	22
drog téma	40,67	25,695	15

Azon kérdezetek, akik szoktak adatbázist/adatokat keresni adatbázis-kezelő rendszer segítségével, a táblázatban szereplő adatbázis-kezelő rendszereket használták eddig munkájuk során. Ahogy a táblázat is mutatja, más témában sokkal több adatbázis kezelő rendszert neveztek meg, mint drog témában, amely a fentebb tett megállapítást erősíti meg, miszerint más témában szélesebb spektrumon lehet keresgélni, mint drog témában. Mind a más témában és a mind drog témában a legtöbben a KSH-t, NDI-SZIP-et, és az állami intézmények honlapjait említették, amelyek a fókuszcsoporthoz beszélgetéseken és az interjúkon is említésre kerültek.

A megkérdezettek által említett adatbázis-kezelő rendszerek

ADATBÁZIS KEZELŐ RENDSZER NEVE	EMLÍTÉSEK SZÁMA ²⁴	
	BÁRMELY TÉMA	DROG TÉMA
KSH	13	4
NDI-SZIP	8	7
Állami intézmények honlapjai (OMM, SZMM, OEP, OAI, Fővárosi Bíróság, ERÜBS)	7	7
TÁRKI	3	1
Google	2	0
Nemzeti Drog Fókuszpont	2	4
Access	1	1
Cégadatbázis	1	0
Droginformáció	1	1
Drogriporter	1	1
Genom keresők	1	0
KEF	1	1
Közütemetési Információs Rendszer (KIR)	1	0
Pub Med	1	0
Szonda Ipsos	1	0
TEIR	1	0
Webesített adatszolgáltató	1	1
WHOSIS	1	0
Drogéria	0	1
Saját adatbázis rendszer	0	1

²⁴ A „Bármely téma” illetve a „Drog téma” oszlopokban szereplő említések összege nem teszi ki a kérdőívet kitöltők számát (37-et), tekintettel arra, hogy több adatbázis-kezelő rendszert is meg lehetett nevezni.

A KVALITATÍV VIZSGÁLAT SORÁN ALKALMAZOTT VEZÉRFONALAK

KUTATÓKKAL KÉSZÍTETT FÓKUSZCSOPORT VEZÉRFONALA

	Téma	Módszer
1.	Üdvözlök mindenkit a fókuszcsoporthoz beszélgetésen. Arnold Petra vagyok, a BCE Viselkedés Kutató Központban dolgozom, mint szociológus. Kérdezni szeretném, hogy a beszélgetés ideje alatt a tegező vagy a magázó formulát használjuk? A Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából egy – a drogfogyasztás különböző indikátorai mentén keletkezett hazai kutatási adatokat és statisztikai regisztrátumokat is tartalmazó – Kábítószerügyi Adatban tervének felállításán dolgozunk. Arra szeretnénk kérni Benneteket, hogy legyetek segítségünkre abban, hogy olyan Adatbank kialakítására fogalmazzunk meg javaslatot, amely mind tartalmában, mind struktúrájában megfelel a potenciális felhasználók igényeinek, és biztosított a fenntarthatósága. Jelen beszélgetés során egyrészt általában adatbankki szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatokat, véleményeket szeretnénk feltárni. Másrészt szeretnénk megismerni a véleményeket a tervezett Kábítószerügyi Adatbankkal kapcsolatban is. A beszélgetésről hangfelvételt készítünk, azonban az elemzés során anonim módon kezeljük az elhangzottakat. A beszélgetés várhatóan másfél órás lesz. Kérdéseket tesztek majd fel Nektek, de ti is kérdezhettek egymástól nyugodtan. Nincsenek jó vagy rossz válaszok, arra kérek mindenkit, hogy bátran mondja el a véleményét. Bemutatom kollégámat, Schmidt Andreát, aki segít a fókuszcsoporthoz lebonyolításában. Legyen szíves mindenki elmondani, hogy hívják, hol dolgozik, s elsődlegesen mivel foglalkozik.	Bemutakozás
2.	Először arra kérnék mindenkit, hogy töltsse ki ezt a rövid kérdőívet. <i>Kérdőív kiosztása, kitöltés, összeszedés</i>	Kérdőív
3.	Adatbázis korábbi leadása adatbankba • Aki leadott adatbankba adatbázist milyen céllal? • Aki nem adott le miért nem? • Miért abba az adatbankba? • Miért ekkor adta le? • Az adatbázis leadásának feltételei mennyire jelentettek nehézséget? <i>Ha nem tér ki rákérdezni</i> • Mennyi plusz munkát jelentett? • Mennyire voltak fontosak ezek a plusz feladatok? • Voltak-e köztük főlegesennek ítélt feladatok?	Beszélgetés
4.	<i>Bemutatom a Droghatási Adatbank tervezetét</i>	Tájékoztatás/ slideok
5.	A következőkben arról beszélgetünk, hogy a jelenleg folyamatban lévő kutatásokkal kapcsolatban milyen adatbázis dokumentálásokat lennétek hajlandók elvégezni ahhoz, hogy a TÁRKI adatbankba beadható legyen. TÁRKI adatlap Arra szeretnénk kérni mindenkit, hogy nézze át a korábban e-mailen is elküldött TÁRKI adatlapot. TÁRKI adatlap kiosztása és kivetítése • Általában mi a véleményetek az adatlap kitölthetőségéről? • Konkrétan mely sorok jelentenének problémát? • Angol nyelven is hajlandó-e kitölteni? (angol nyelv előnyei: nemzetközi adatbázisokba való bekerülés NESTAR) Adatbázis kérdőív • Leadnátok-e az adatbázis kérdőívet az adatbankba? • Ha igen milyen feltételekhez kötnétek a felhasználást? (Pl. kutatói engedélyhez kötés a teljes kérdőív átvételéhez, rész kérdések szabad felhasználása) • Ha nem, miért nem? • A vállalatok-e a kérdőív angolra fordítását? Adatbázis manipulációk	beszélgetés

	- Milyen adatbázis manipulációk elvégzését vállalnátok ahhoz, hogy leadható legyen az adatbázisba? <i>Amennyiben nem említi az alábbiakra rákérdezni</i> - alapadatbázis felcímkézése - a képzett alapvető célváltozók felcímkézése - angol nyelvű címkézés - Képzett alapváltozók syntaxának leadása - Adatvédelem/anonimizálás (település név, ritka foglalkozás megnevezés, iskolai azonosítók (OM-kód), ritka kategóriák anonimizálása) – a TÁRKI ezt ellenőrzi Táblázás A felhasználó – abban az esetben, ha nincs szüksége rá, vagy nem tud használni teljes adatbázist – akkor bizonyos háttérváltozók (pl. régió, kor, nem) mentén kész táblákat kaphatna. - Mit gondoltok erről? - Megcsinálnátok-e ezeket a táblákat? - Ha nem csinálnátok meg, akkor adnátok-e arra vonatkozóan instrukciókat, hogy mely táblákat érdemes ilyen formában közölni? Adatbázis átadása - A zárójelentés leadását követően mikor történhet meg a teljes adatbázis átadás? - Van-e értelme részadatbázis átadásnak? - Elképzelhető-e korábban a táblák átadása? Zárótanulmány átadása - A kutatási jelentés leadásával egy időben hajlandók lennétek-e leadni a zárótanulmányt az adatbanknak? Publikációk átadása - Hajlandók lennétek-e adatbanki felhívásra évente közölni a kutatáshoz kapcsolódó egyéb publikációkat? (adatbankba elhelyezés és/vagy átlinkelés)	
6.	KAB-os kutatások - Mit gondoltok arról hogy, ha KAB-os pályázatoknál feltételként szabnák meg a (be lehetne állítani a kutatási költségvetésbe) slide-on láthatók feladatok elvégzését. Melyeket lehetne kötelezővé tenni? <i>Kivetítem az alábbiakat.</i> - Adatlap angol/magyar - Kérdőív angol/magyar - Adatbázis manipuláció (címkézés, képzett változók, anonimizálás) - Táblázás - Bizonyos idő után az adatbázis átadása (mikor, esetleg korábban részadatbázis) - Zárótanulmány átadás (kutatási jelentés leadásával egyidejűleg, vagy mikor) - A publikációkról az adatbank folyamatos (évenkénti) tájékoztatása, a publikációk leadása	
7.	Nem KAB-os pályázatok (OTKA, OKTK, EU pályázatok stb.) esetében a jövőben vállalnátok-e ezek elvégzését: - A slide-on láthatók közül melyek azok, amelyeket elvégeznének? <i>Ingyen vagy költségtérítés ellenében</i> - Ha nem miért nem? <i>Már ki vannak vetítve az alábbiak</i> - Adatlap angol/magyar - Kérdőív angol/magyar - Adatbázis manipuláció (címkézés, képzett változók, anonimizálás) - Táblázás - Bizonyos idő után az adatbázis átadása (mikor, esetleg korábban részadatbázis) - Zárótanulmány átadás (kutatási jelentés leadásával egyidejűleg,	beszélgetés

	vagy mikor) • A publikációkról az adatbank folyamatos (évenkénti) tájékoztatása, a publikációk leadása	
8.	Korábbi kutatások esetében vállalnátok-e ezek elvégzését? • A slide-on láthatók közül mit lennétek hajlandók elvégezni? • Ha nem miért nem? • Hány évre visszamenőleg? <i>Már ki vannak vetítve az alábbiak</i> • Adatlap angol/magyar • Kérdőív angol/magyar • Adatbázis manipuláció (címkézés, képzett változók, anonimizálás) • Táblázás • Adatbázis átadás • Zárótanulmány átadás • A publikációkról az adatbank folyamatos (évenkénti) tájékoztatása, a publikációk leadása • Ingyen vagy költségtérítés ellenében	
9.	Szavazásra bocsátom a fentebb tárgyalt témaköröket. • Ki támogatja a TÁRKI adatbankba történő jelenlegi illetve jövőbeli drogkutatási adatbázis átadását? • Ki támogatja a TÁRKI adatbankba a jelenlegi illetve jövőbeli adatbázison előre elkészített táblák átadását bármilyen pályázat esetében? • Ki támogatja, hogy a KAB pályázatoknál feltételként szabják meg ezeket? • Ki támogatja a korábbi kutatások adatbázisának átadását? • Ki támogatja a korábbi kutatások adatbázison elkészített táblák átadását?	szavazás
10.	A továbbiakban az adatbankot felhasználói oldalról közelítjük meg.	kérdőív
11.	Milyen pozitív és negatív tapasztalatok vannak általában adatbankok használatával kapcsolatban? <i>Itt azon adatbankokra rákérdezni, amiket a kérdőívben megemlítenek. Miután elmondták a tapasztalatokat, az alábbi szempontokat kivetíteni, és ha valamelyiket maguktól nem említették, akkor rákérdezni.</i> ❖ Technikai jellegű tapasztalatok • elérhetőség • gyorsaság • biztonság ❖ Tartalmi tapasztalatok • oldal struktúrája, átláthatósága • frissessége • adatbázisok minősége • adatbázisok dokumentáltsága	beszélgetés
12.	Kábítószerügyi survey adatbázisokkal kapcsolatos kérdések I. A továbbiakban a kábítószerügyi survey adatbázisokkal kapcsolatosan beszélgetünk. A survey adatbázisok a drogfogyasztás közvetlen indikátoraira vonatkoznak. Mindenkit arra szeretnék kérni, hogy üljön le egy géphez, és a TÁRKI adatbank honlapját tekintse meg. Kérlek, próbáld meg a slide-on látható szempontok mentén átgondolni a TÁRKI adatbankot. <i>Az alábbiakat vetítem ki.</i> ❖ Technikai jellegű tapasztalatok • elérhetőség • gyorsaság • biztonság ❖ Tartalmi tapasztalatok • oldal struktúrája, átláthatósága • frissessége	Beszélgetés/ web

	• adatbázisok minősége • adatbázisok dokumentáltsága	
	❖ Felhasználói igény Mire használnátok a TÁRKI adatbankot? <i>Ha nem említik rákérdezni pl.: Saját igény szerinti kereszttáblák, Metaelemzések, Adatbázis egyesítési technikák (exact matching, fuzionálás)</i>	
13.	Survey adatbázisokkal kapcsolatos kérdések II. táblázás Most arra kérek Benneteket, hogy a tarsadalomkutatas.hu felületet is tekintsétek meg. Kérlek, próbáljátok meg a slide-on látható szempontok mentén átgondolni a tarsadalomkutatas.hu adatbankot. <i>Alábbiak már ki vannak vetítve.</i> ❖ Technikai jellegű tapasztalatok • elérhetőség • gyorsaság • biztonság ❖ Tartalmi tapasztalatok • oldal struktúrája, átláthatósága • frissessége • táblák minősége • táblák dokumentáltsága	Beszélgetés/ web
	❖ Táblaigény A táblánál a célváltozó struktúra adott, a háttérváltozók kérdésesek lehetnek. Kérlek, fogalmazzátok meg, hogy milyen háttérváltozókat adnátok meg. <i>Amennyiben ötnél többet említenek rangsoroló szavazás.</i>	5-nél több esetén rangsor
14.	Most azt szeretném, hogy ha a két felület összehasonlítható az előnyök és a hátrányok szempontjából. Szerintetek mik az előnyei és hátrányai az adatbázisok illetve a táblázatok elérhetőségét biztosító rendszereknek?	
	Most áttérünk a közvetett indikátorokra, amelyek a drogfogyasztás statisztikai regisztrátumokként keletkező indikátorai, mint pl. halálozási adatok, fertőző betegségek, TDI, büntető igazságszolgáltatás területén keletkező adatok. Kérlek, tekintsétek meg a KSH felületet és próbáljátok meg a slide-on látható szempontok mentén átgondolni a KSH adatbankot. <i>Amennyiben nagyon lassú, akkor az elmentett verziót mutatom be.</i> <i>Az alábbi szempontok már ki vannak osztva.</i> ❖ Technikai jellegű tapasztalatok • elérhetőség • gyorsaság • biztonság ❖ Tartalmi tapasztalatok • oldal struktúrája, átláthatósága • frissessége • táblák minősége • táblák dokumentáltsága	Beszélgetés
	❖ Táblaigény A táblánál a célváltozó struktúra adott, a háttérváltozók kérdésesek lehetnek. Kérlek, fogalmazzátok meg, hogy milyen háttérváltozókat adnátok meg. <i>Amennyiben ötnél többet említenek rangsoroló szavazás.</i>	5-nél több esetén rangsor
16.	Mit gondoltok a kvalitatív kutatások adatbankban történő megjelenítéséről? Pl.: • kutatások dokumentáltsága/adatlapon • interjúvázlatok/fókusz vezérfonalak	beszélgetés
	Elköszönés, ajándékutalvány	

KUTATÓKKAL KÉSZÍTETT INTERJÚ VEZÉRFONALA

	Téma	Módszer
1.	A Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából egy olyan Kábítószerügyi Adatbank tervének felállításán dolgozunk, amely a drogfogyasztás különböző indikátorai mentén keletkezett hazai kutatási adatokat és statisztikai regisztrátumokat tartalmazza. Arra szeretnénk kérni, hogy legyél segítségünkre abban, hogy egy olyan Adatbank kialakítására fogalmazzunk meg javaslatot, amely mind tartalmában, mind struktúrájában megfelel a potenciális felhasználók igényeinek, és biztosított a fenntarthatósága. Jelen beszélgetés során egyrészt általában adatbanki szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalataidat, véleményedet szeretnénk feltárni. Másrészt szeretnénk megismerni a véleményedet a tervezett Kábítószerügyi Adatbankkal kapcsolatosan is. A beszélgetésről hangfelvételt készítünk, az elemzés során anonim módon kezeljük az elhangzottakat.	Bemutakozás
2.	Kérlek, töltsd ki ezt a kérdőívet	Kérdőív
3.	Adatbázis korábbi leadása adatbankba <i>Ha leadott adatbankba adatbázist, az alábbiakat kérdezem:</i> • Mi motivált adatbankba történő adatbázis leadásnál? (fontos, hogy másoknak hasznos legyen, neki van ebből hozadéka stb.) • Miért abba az adatbankba? • Miért ekkor adtad le? • Az adatbázis leadásának feltételei mennyire jelentettek nehézséget? <i>Ha nem tér ki rákérdezni</i> • Mennyi plusz munkát jelentett? • Mennyire voltak fontosak ezek a plusz feladatok? • Voltak-e köztük fölöslegesnek ítélt feladatok? <i>Ha nem adott le, akkor az alábbiakat kérdezem:</i> • Miért nem adtál le eddig adatbázist adatbankba?	Beszélgetés
4.	<i>Bemutatom a Drogkutatási Adatbank tervezetét</i>	Tájékoztatás/ Slide-ok
5.	A következőkben arról beszélgetünk, hogy a jelenleg folyamatban lévő kutatásokkal kapcsolatosan milyen adatbázis dokumentálásokat lennél hajlandó elvégezni ahhoz, hogy a TÁRKI adatbankba beadható legyen. TÁRKI adatlap Arra szeretnék kérni, hogy nézd át a TÁRKI adatlapot. TÁRKI adatlap átadása • Általában mi a véleményed az adatlap kitölthetőségéről? • Konkrétan mely sorok jelentenének problémát? • Angol nyelven is hajlandó lennél-e kitölteni? (angol nyelv előnyei: nemzetközi adatbázisokba való bekerülés NESTAR) Adatbázis kérdőív • Leadnád-e az adatbázis kérdőívet az adatbankba? • Ha igen milyen feltételekhez kötnéd a kérdőív felhasználását? (Pl. kutatói engedélyhez kötés a teljes kérdőív átvételéhez, részkérdések szabad felhasználása) • Ha nem, miért nem? • Vállalod-e a kérdőív angolra fordítását? Adatbázis manipulációk • Milyen adatbázis manipulációk elvégzését vállalnál ahhoz, hogy leadható legyen az adatbázisba? <i>Amennyiben nem említi az alábbiakra rákérdezni</i> • alapadatbázis felcímkézése • a képzett alapvető célváltozók felcímkézése • angol nyelvű címkézés • Képzett alapváltozók syntaxának leadása	beszélgetés

	• Adatvédelem/anonimizálás (település név, ritka foglalkozás megnevezés, iskolai azonosítók (OM-kód), ritka kategóriák anonimizálása) – a TÁRKI ezt ellenőrzi Táblázás A felhasználó – abban az esetben, ha nincs szüksége rá, vagy nem tud használni teljes adatbázist – akkor bizonyos háttérváltozók (pl. régió, kor, nem) mentén kész táblákat kaphatna. • Mit gondolsz erről? • Megcsinálnád-e ezeket a táblákat? • Ha nem csinálnád meg, akkor adnád-e arra vonatkozóan instrukciókat, hogy mely táblákat érdemes ilyen formában közölni? Adatbázis átadása • A zárójelentés leadását követően mikor történhet meg a teljes adatbázis átadás? • Van-e értelme részadatbázis átadásnak? • Elképzelhető-e korábban a táblák átadása? Zárótanulmány átadása • A kutatási jelentés leadásával egy időben hajlandó lennél-e leadni a zárótanulmányt az adatbanknak? Publikációk átadása • Hajlandó lennél-e adatbanki felhívásra évente közölni a kutatáshoz kapcsolódó egyéb publikációkat? (adatbankba elhelyezés és/vagy átlinkelés)	
6.	KAB-os kutatások • Mit gondolsz arról hogy, ha KAB-os pályázatoknál feltételként szabnák meg (be lehetne állítani a kutatási költségvetésbe) az I. Segédlapon látható feladatok elvégzését? Melyeket lehetne kötelezővé tenni?	beszélgetés
7.	Nem KAB-os pályázatok (OTKA, OKTK, EU pályázatok stb.) esetében a jövőben vállalnád-e az I. Segédlapon szereplők elvégzését? • Mit lennél hajlandó elvégezni? • Ha nem miért nem? • Ingyen vagy költségtérítés ellenében?	beszélgetés
8.	Korábbi kutatások esetében vállalnád-e az I. Segédlapon szereplők elvégzését? • Mit lennél hajlandó elvégezni? • Ha nem miért nem? • Hány évre visszamenőleg? • Ingyen vagy költségtérítés ellenében?	beszélgetés
	A továbbiakban az adatbankot felhasználói oldalról közelítjük meg.	
9.	Milyen pozitív és negatív tapasztalataid vannak általában adatbankok használatával kapcsolatban? (nem feltétlenül drogtéma) <i>Itt azon adatbankokra rákérdezni, amiket a kérdőívben megemlített. Amennyiben a II. Segédlapon szereplő szempontok valamelyikét nem említi, akkor a II. Segédlapot megmutatni, és rákérdezni.</i>	beszélgetés
10.	Kábítószerügyi survey adatbázisokkal kapcsolatos kérdések I. A továbbiakban a drogfogyasztás közvetlen indikátoraira vonatkozó, kábítószerügyi survey adatbázisokkal kapcsolatosan beszélgetünk. Kérlek, tekintsd meg a TÁRKI adatbank honlapját, és légy szíves próbáld meg a II. Segédlapon szereplő szempontok mentén átgondolni a TÁRKI adatbankot. ❖ Felhasználói igény Mire használnád a TÁRKI adatbankot? <i>Ha nem említi rákérdezni pl.: Saját igény szerinti keresztátlák, Metaelemzések, Adatbázis egyesítési technikák (mergelés, fuzionálás)</i>	Beszélgetés/ web
11.	Survey adatbázisokkal kapcsolatos kérdések II. táblázás Most arra kérlek, hogy a tarsadalomkutatas.hu felületet is tekintsd meg. És légy szíves próbáld meg a II. Segédlapon szereplő szempontok mentén átgondolni.	Beszélgetés/ web

	❖ Táblaigény A tábláknál a célváltozó struktúra adott, a háttérváltozók kérdésesek lehetnek. Te milyen háttérváltozók szerinti bontást látnál szükségesnek? <i>Amennyiben ötnél többet említ, rangsorolnia kell.</i>	5-nél több esetén rangsor
12.	Most arra szeretnék kérni, hogy a két felületet hasonlítsd össze. Szerinted mik az előnyei és hátrányai az adatbázisoknak illetve a táblázatok elérhetőségét biztosító rendszereknek?	
13.	Most térjünk át a drogfogyasztás közvetett, statisztikai regisztrátumokként keletkező indikátoraira, mint pl. halálozási adatok, fertőző betegségek, TDI, büntető igazságszolgáltatás területén keletkező adatok. Kérlek, tekintsd meg a KSH felületet és légy szíves próbáld meg a II. Segédlapon szereplő szempontok mentén átgondolni a KSH adatbankot. <i>Amennyiben nagyon lassú, akkor az elmentett verziót mutatom be.</i>	Beszélgetés
	❖ Táblaigény A tábláknál a célváltozó struktúra adott, a háttérváltozók kérdésesek lehetnek. Te milyen háttérváltozók szerinti bontást látnál szükségesnek? <i>Amennyiben ötnél többet említ, rangsorolnia kell.</i>	5-nél több esetén rangsor
14.	Mit gondolsz a kvalitatív kutatások adatbankban történő megjelenítéséről? Pl.: • kutatások dokumentáltsága/adatlap • interjúvázlatok/fókusz vezérfonalak	beszélgetés
15.	Elköszönés, ajándékutalvány	

A MÉDIAMUNKÁSOKKAL ÉS A KEF TAGOKKAL KÉSZÍTETT FÓKUSZCSOPORT VEZÉRFONALA

	Téma	Módszer
1.	Üdvözlök mindenkit a fókuszcsoportos beszélgetésen. Arnold Petra vagyok, a BCE Viselkedéskutató Központban dolgozom, mint szociológus. Kérdezni szeretném, hogy a beszélgetés ideje alatt a tegező vagy a magázó formulát használjuk? A Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából egy olyan Kábítószerügyi Adatbank tervének felállításán dolgozunk, amely a drogfogyasztás különböző indikátorai mentén keletkezett hazai kutatási adatokat és statisztikai adatokat tartalmazza. Egy olyan adatbankot szeretnénk létrehozni, amely mind tartalmában mind struktúrájában megfelel a felhasználók igényeinek. Arra szeretnénk kérni Titeket, hogy legyetek segítségünkre abban, hogy javaslatokat fogalmazzunk meg ezen Adatbankkal kapcsolatosan. Továbbá a beszélgetés során általában adatbanki szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatokat, véleményeket szeretnénk feltárni. A beszélgetésről hangfelvételt készítünk, azonban az elemzés során anonim módon kezeljük az elhangzottakat. A beszélgetés várhatóan másfél óráig lesz. Kérdéseket tesztek majd fel Nektek, de ti is kérdezhetek egymástól nyugodtan. Nincsenek jó vagy rossz válaszok, arra kérek mindenkit, hogy bátran mondja el a véleményét. Legyen szíves mindenki elmondani, hogy hívják, hol dolgozik.	Bemutatkozás
2.	Először arra kérnék mindenkit, hogy töltsé ki ezt a rövid kérdőívet. <i>Kérdőív kiosztása, kitöltés, összeszedés</i>	Kérdőív
3.	<i>A Kábítószerügyi Adatbank tervezet bemutatása</i>	Tájékoztatás
4.	Milyen pozitív és negatív tapasztalatok vannak általában adatbankok használatával kapcsolatban? Itt bármilyen témára gondolunk, nem csak drogtémában. <i>Itt azon adatbankokra rákérdezni, amiket a kérdőívben megemlítenek. Miután elmondták a tapasztalatokat, az alábbi szempontokat kivetíteni, és ha valamelyiket maguktól nem említették, akkor rákérdezni.</i> ❖ <i>Technikai jellegű tapasztalatok</i> • elérhetőség • gyorsaság • biztonság ❖ <i>Tartalmi tapasztalatok</i> • oldal struktúrája, átláthatósága • frissessége • adatok/táblák minősége • adatok/táblák dokumentáltsága	beszélgetés
5.	Milyen pozitív és negatív tapasztalatok vannak adatbankok használatával kapcsolatban mikor drogtémában kerestek információt?	beszélgetés
6.	Kérlek, hasonlítsátok össze azt, amikor drogtémában, illetve amikor nem drogtémában kerestek információt! A drogtémában való információgyűjtés mennyiben könnyebb vagy nehezebb a többi témához viszonyítva?	beszélgetés
7.	<u>Survey adatbázisokkal kapcsolatos kérdések II. táblázat</u> A továbbiakban a kábítószerügyi survey adatbázisokkal kapcsolatosan beszélgetünk. A survey adatbázisok megkérdezésen alapuló önbevallásos vizsgálatok (pl: drogfogyasztás előfordulása, aktuális droghasználat). Mindenkit arra szeretnék kérni, hogy üljön le egy géphez, és a tarsadalomkutatas.hu felületet tekintse meg. Kérlek, próbáljátok meg a slide-on látható szempontok mentén átgondolni. <i>Az alábbiakat vetítem ki.</i> ❖ <i>Technikai jellegű tapasztalatok</i> • elérhetőség • gyorsaság • biztonság ❖ <i>Tartalmi tapasztalatok</i>	Beszélgetés/ web

	• oldal struktúrája, átláthatósága • frissessége • adatok/táblák minősége, megjelenítése (táblák, ábrák) • az adtok/táblák magyarázata, dokumentáltsága	
	❖ Táblaigény A tábláknál a célváltozó struktúra adott, (pl. valaha használók aránya, aktuális használók aránya, kilépők/leállók aránya, attitűdök, stb.). Az viszont, hogy milyen jellemzők mentén csoportosítsuk ezeket, illetve hogy milyen csoportokra adjuk meg (pl. korcsoport, régió) ezek kérdésesek lehetnek. Kérlek, fogalmazzátok meg, hogy mik azok az alapvető szempontok melyek szerint szeretnétek ezeket tudni. <i>Amennyiben ötnél többet említenek rangsoroló szavazás.</i>	5-nél több esetén rangsor
8.	Most áttérünk a drogfogyasztással kapcsolatos statisztikai adatokra, mint pl. halálozási adatok, fertőző betegségek, TDI, büntető igazságszolgáltatás területén keletkező adatok. Kérlek, tekintsétek meg a KSH felületet és próbáljátok meg a slide-on látható szempontok mentén átgondolni a KSH adatbankot. <i>Amennyiben nagyon lassú, akkor az elmentett verziót mutatom be.</i> <i>Az alábbi szempontok már ki vannak osztva.</i> ❖ Technikai jellegű tapasztalatok • elérhetőség • gyorsaság • biztonság ❖ Tartalmi tapasztalatok • oldal struktúrája, átláthatósága • frissessége • adatok/táblák minősége, megjelenítése adatok/táblák magyarázata, dokumentáltsága	Beszélgetés
	❖ Táblaigény A tábláknál a célváltozó struktúra adott, (pl. drogfogyasztással összefüggő fertőző betegségek száma/aránya, stb.). Az viszont, hogy milyen jellemzők mentén csoportosítsuk ezeket, illetve hogy milyen csoportokra adjuk meg (korcsoport, régió) ezek kérdésesek lehetnek. Kérlek, fogalmazzátok meg, hogy mik azok az alapvető szempontok melyek szerint szeretnétek ezeket tudni. <i>Amennyiben ötnél többet említenek rangsoroló szavazás.</i>	5-nél több esetén rangsor
9.	Időintervallum: • Milyen frissességű adatokat tud használni? • Tud-e használni egy évnél régebbi adatokat? • Visszamenőleg korábbi kutatások érdeklik-e?	beszélgetés
10.	Különféle nem számszerű kutatási adatokat is használnátok-e?	beszélgetés
	Elköszönés, ajándékok átadása	

PAKSI BORBÁLA ÚRNŐNEK,
központvezető
Budapesti Corvinus Egyetem
Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézet
Viselkedéskutató Központ

B u d a p e s t

Tisztelt Paksi Borbála!

Kérésére írásban is megerősítem, hogy a Legfőbb Ügyészség készségesen támogatja Kábítószerügyi Adatbankjuk létrehozását és működését.

A kábítószeres bűnözésre vonatkozó közérdekű statisztikai adatainkat az Egységes Rendőrségi és Ügyészség Bűnügyi Statisztika rendszere (2008. január 1. napjától: Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika, ENYÜBS) információból tudjuk rendelkezésre bocsátani, akár aktuálisan (féléves-éves adatok), akár idősor formájában.

Adataink a visszaélés kábítószerrel bűncselekményre (Btk. 282. §, 282/A. §, 282/B. §) vonatkozóan tartalmazzák az ismertté vált esetek számát, az elkövetés módszerét, az elkövetési magatartást, az elkövetés tárgyát, az utolsóként említett bűncselekménynél pedig még a sértett természetes személy statisztikai adatait és a hozzá tapadó oksági tényezőket.

A felsorolt bűncselekmények elkövetőire nézve az életkort, az állampolgárságot, a családi állapotot, az iskolai végzettséget, a foglalkozást, az elkövető és a sértett kapcsolatát, a hozzá tapadó oksági tényezőket, gyermek- és fiatalok elkövetőinél még részletesebb családi körülményeit is vizsgáljuk, és adatait gyűjtjük.

Mindkét adatcsoportnál figyeljük a bűnszövetségi, illetve bűnszervezeti viszonyokat is.

Kérem, hogy – amennyiben adatainkra igényt tartanak – írásban szíveskedjenek a konkrét tájékoztatási kérést megjelölni annak érdekében, hogy a szükséges feldolgozásokat elvégezhessük. Ezek költségvonzatáról előzetesen tájékoztatni fogom.

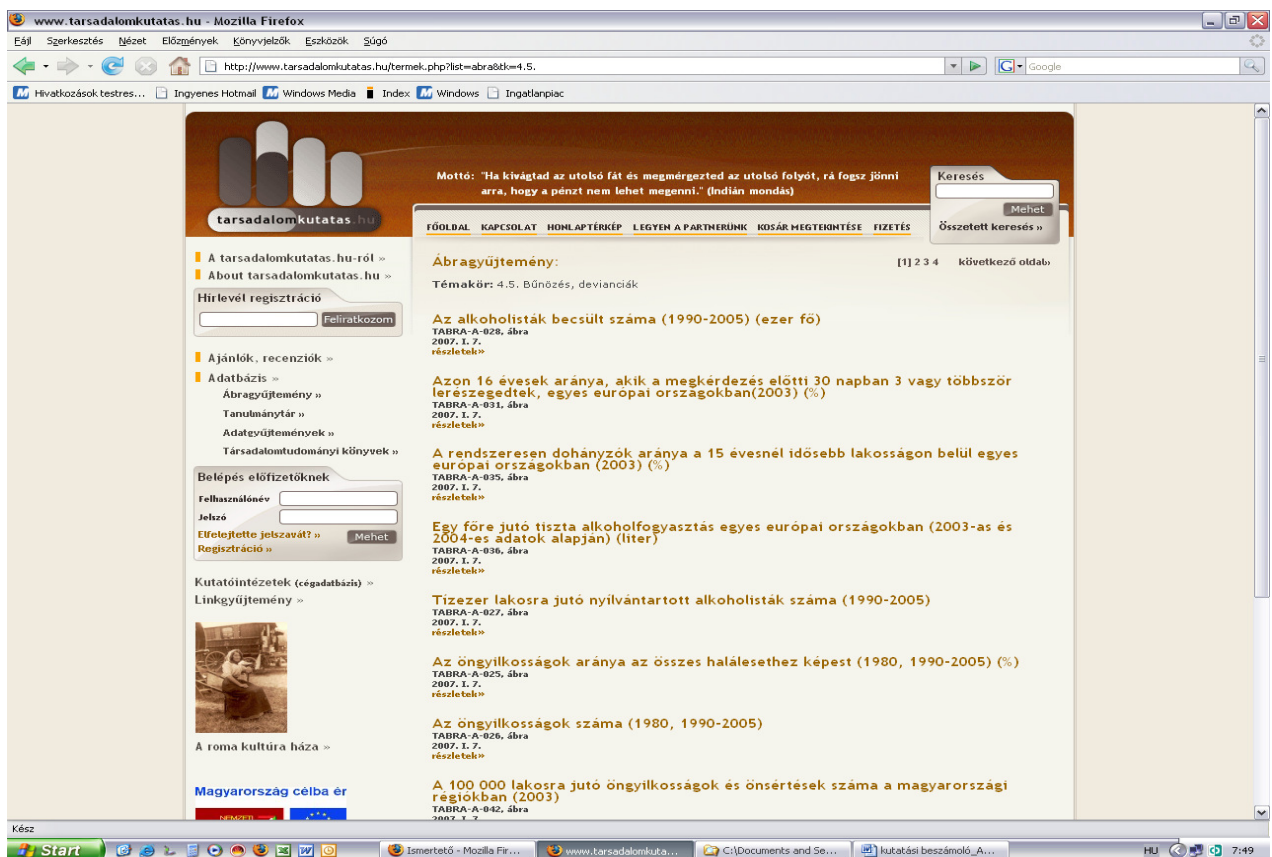
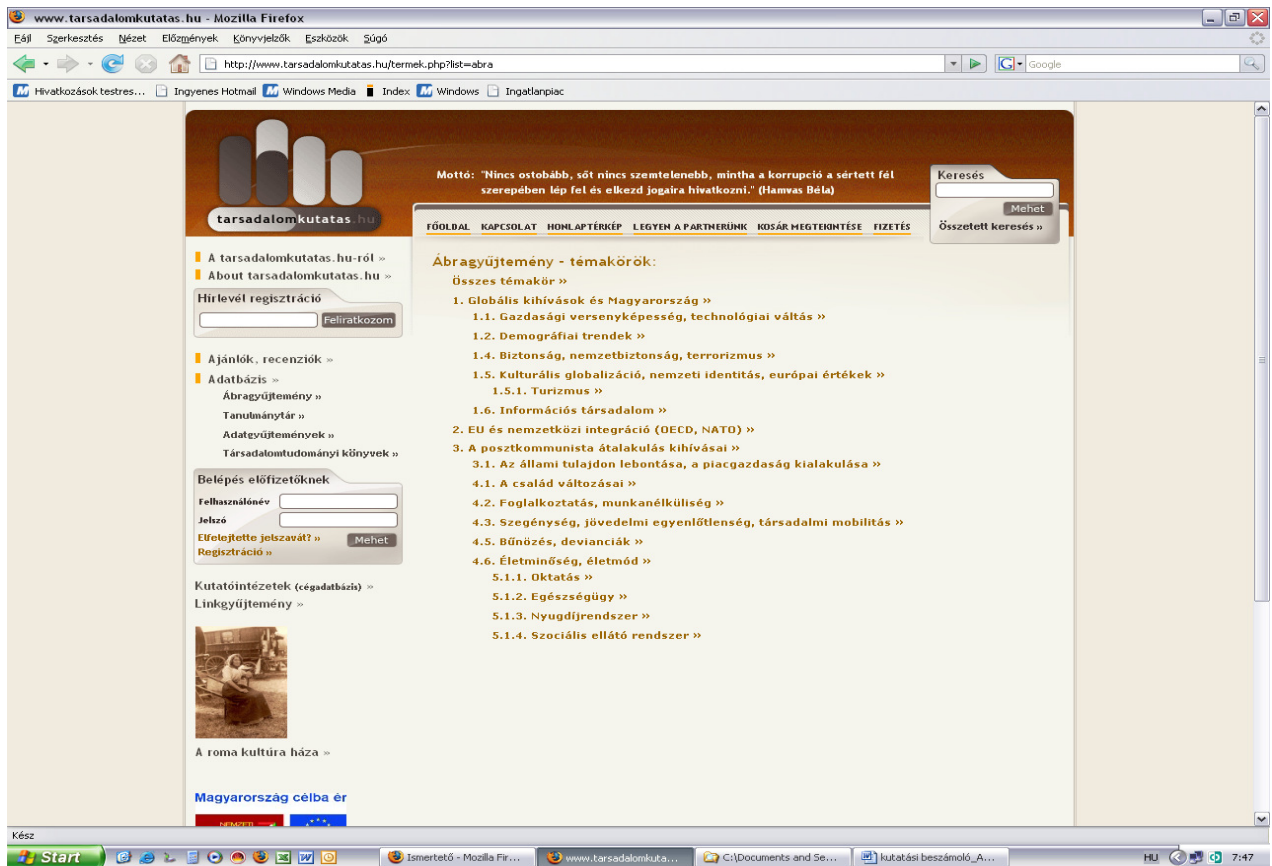
Statisztikai adatközléseinknél szigorúan betartjuk az adatvédelmi előírásokat, tehát egyedi adatot nem adunk ki.

Budapest, 2008. június 11.

Üdvözlettel:

dr. Nagy Tibor s.k.
főosztályvezető ügyész

A TÁRSADALOMKUTATÁS.HU FELÜLETE

www.tarsadalomkutatás.hu - Mozilla Firefox

Éjl Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

http://www.tarsadalomkutatás.hu/termek.php?termek=TABRA-A-023

Hivatkozások testres... Ingyenes Hotmail Windows Media Index Windows Ingatlanpiac

tarsadalomkutatás.hu

A társadalomkutatás.hu-ról »
About társadalomkutatás.hu »

Hirlevél regisztráció

Ajánlók, recenziók »
Adatbázis »
Ábragyűjtemény »
Tanulmánytár »
Adatgyűjtemények »
Társadalomtudományi könyvek »

Belépés előfizetőknek

Felhasználónév
Jelszó

Elfelejtette jelszavát? »
Regisztráció »

Kutatóintézetek (cégdatabázis) »
Linkgyűjtemény »

A roma kultúra háza »

Magyarország célba ér

Móttó: "Szép dolog kifragyni egy szobrot és életet adni neki; de még szebb kiformálni egy emberi lelket és megtölteni igazsággal." (Victor Hugo)

Keresés

Meghat

Összetett keresés »

FŐLDAL KAPCSOLAT HONLAPTÉRKÉP LEGYEN A PARTNERÜNK KÖSÁR MEGTEKINTÉSE FIZETÉS

A tiltott szerek életprevalencia értéke nemenként a 16 évesek körében (%)

A termék ingyenesen megtekinthető.

Nem	1995 (%)	1999 (%)	2003 (%)
Férfi	5	17	18
Nő	4	8	14

Forrás: ESPAD Riport (1995,1999,2003)

A grafikon egyedi azonosítója: TABRA-A-023

A grafikon teljes címe: A tiltott szerek életprevalencia értéke nemenként a 16 évesek körében (%)

Termék ára: ingyenes

Kapcsolódó anyagok:

- A kábítószer kipróbálása az életkor függvényében (2005) (a válaszadók százalékában) »
- A tiltott szerek életprevalencia értéke településtípusonként (2003) (%) »
- Drogfogyasztók megoszlása iskolai végzettség szerint egy 2005-ös felmérésben »
- A kábítószer és/nagy inhallást életé során valaha használt roma fiúk és lányok életkor szerinti megoszlása (2005) (%) »
- A kannabiszt már valaha kipróbáltak aránya a 16 éves népességben (2003) (%) »
- Az inhallásokat már valaha kipróbáltak aránya a 16 éves népességben, egyes európai országokban (2003) (%) »

Adatátvitel a következő helyről: www.tarsadalomkutatás.hu...

Start Ismertető - Mozilla Fir... www.tarsadalomkuta... C:\Documents and Se... kutatási beszámoló_A...

HU 7:50

A KSH sTADAT TÁJÉKOZTATÁSI ADATBÁZIS FELÜLETE

A tájékoztatási adatbázis használata

A Tájékoztatósi adatbázisban a kiválasztott adatokról tartalmából a felhasználó maga szerkeszthet statisztikai táblát vagy grafikont. Ez a következő lépésekből áll:

- ◆ A kívánt adatkör kiválasztása.
- ◆ A mutatók kiválasztása.
- ◆ A dimenziók kiválasztása.
- ◆ A statisztikai táblázat megjelenítése.
- ◆ A megjelenített táblázat átalakítása, testre szabása.

1. lépés: A kívánt adatkör kiválasztása

- ◆ Kattintson a jobb oldalon lévő "Belépés" mezőre.
- ◆ A megjelenő témastruktúrában keresse meg a kívánt adatkört.
- ◆ Kattintson az adatkör címére.

2. lépés: Mutatók kiválasztása

A "Választható mutatók" listája megjelenik a képernyőn. A mutatók kiválasztása történhet egyenként, a mutató melletti négyzetbe kattintva, vagy az **Összes** gombbal a lista minden mutatóját kiválaszthatjuk.

Ha a kiválasztott mutatókon módosítani szeretnénk, a **Töröl** gombra kattintva előről kezdetjük a kiválasztást.

3. lépés: Dimenziók kiválasztása

A "Választható dimenziók" listája megjelenik a képernyőn. A dimenziók kiválasztása történhet egyenként, a mutató melletti négyzetbe kattintva, vagy az **Összes gombbal** a listában szereplő minden dimenziót kiválasztjuk. Bizonyos dimenziók már eleve kiválasztottak. Ezek elhagyását nem kérhetjük, a táblázat ezek nélkül nem jeleníthető meg. Pl.: Időszak.

Ha a kiválasztott dimenziókon módosítani szeretnénk, a **Töröl** gombra kattintva előlről kezdetjük a kiválasztást.

4. lépés: A statisztikai táblázat megjelenítése

Amennyiben megtörtént az igényelt mutatók és dimenziók kiválasztása, a **Táblázat** gombra kattintva megjeleníthetjük a kért statisztikai táblázatot.

A **Módszertan** gomb segítségével megnézhetjük a kiválasztott mutatók definícióját és a hozzájuk kapcsolódó statisztikai fogalmak magyarázatát.

5. lépés: A megjelenített táblázat átalakítása, testre szabása

A táblázat elevezetésénél megadhatóak a dimenzióitól való eltérések Δ

☛ Tájékoztatósi adatbázis

- Ismertető
- Javasolt környezet
- Használata
- Belépés
- Súlyó

- Tájékoztatósi naptár

//// Tájékoztatási adatbázis

Társadalom

- ✘ 31. Egészségügy
- ✘ 32. Szociális ellátás
- ✘ 33. Lakásellátás
- ✘ 34. Életmód - időmérés
- ✘ 35. Oktatásstatisztika

Vissza: Témastruktúra

[Tájékoztatósi adatbázis](#)

Egészségügy

- ✦ [311. Háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás](#)
- ✦ [312. Járóbeteg-szakellátás](#)
- ✦ [313. Balesetek](#)
- ✦ [314. Fekvőbeteg-ellátás](#)
- ✦ [315. Nemzeti Egészségügyi Számlák](#)
- ✦ [316. Az egészségügyi ellátás állás- és létszámkimutatása](#)

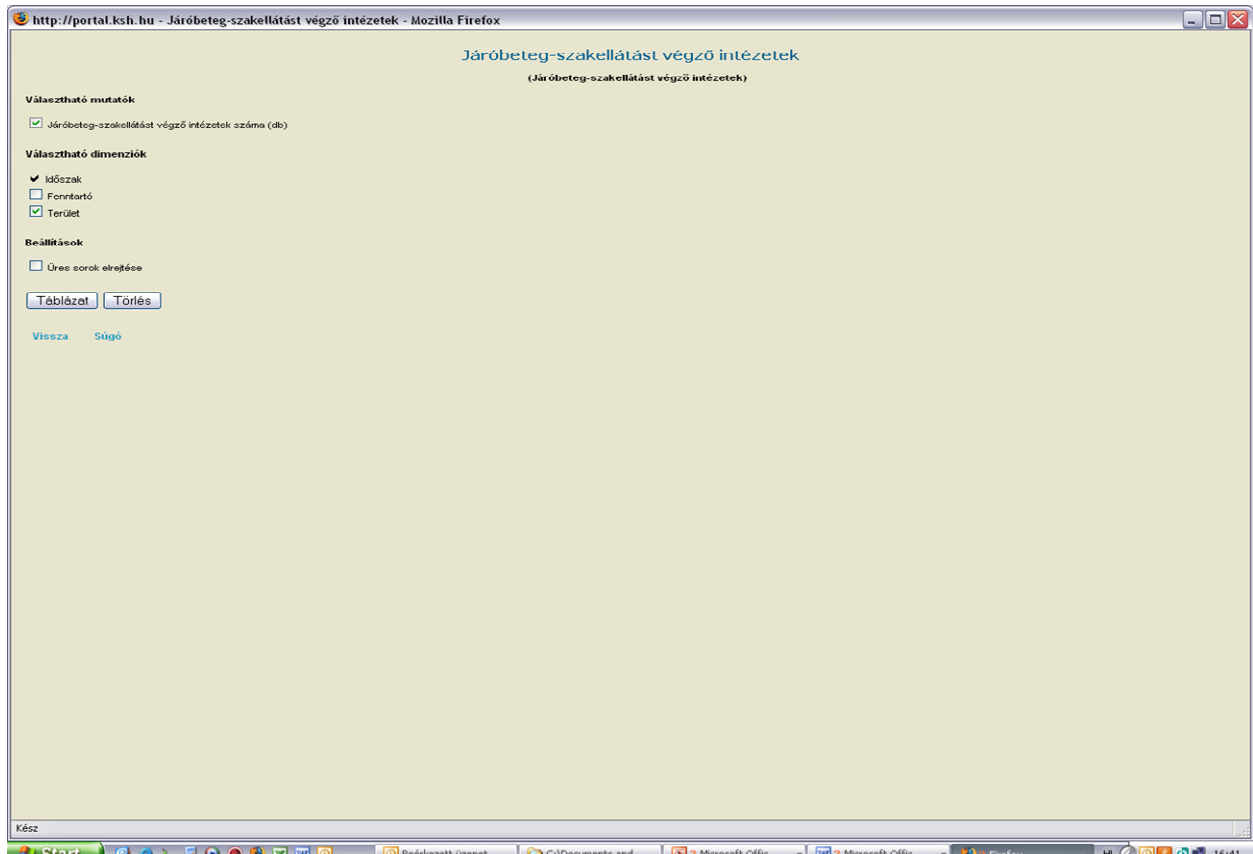
[Vissza: Társadalom](#)

[Tájékoztatósi adatbázis](#)

Járóbeteg-szakellátás

- [Járóbeteg-szakellátás](#)
 Járóbeteg-szakellátást végző intézetek (1996-2004 Éves adatok)
Dimenziók: Időszak; Járóbeteg-szakellátás; Terület
- [Járóbeteg-szakellátást végző intézetek](#)
 Járóbeteg-szakellátást végző intézetek (1996-2004 Éves adatok)
Dimenziók: Fenntartó; Időszak; Terület

[Vissza: Egészségügy](#)

Mindösszesen - Terület ▼

Járóbeteg-...	
1 204	
1 800	
2 028	
2 142	
2 267	
2 393	
2 620	
2 715	
2 785	

